

Te Akapapaanga Manako

Content

Korero Akatuera <i>Foreword</i>	3
Akameitakianga <i>Acknowledgement</i>	4
Tuatua Akamataanga <i>Introduction</i>	5
Te Peu Maori i roto i te Akapa'anga Kopapa Kura Apii o te Kuki Airani <i>Cook Islands Culture in the Cook Islands Curriculum Framework</i>	6
Te Tango o te Peu Maori <i>The Foundation of Cultural Learning</i>	7
Te Akapa'anga Apii o te Peu Maori <i>The Structure of Cultural Learning</i>	8
Kōronga Tumu <i>General Aims</i>	9
Te Au 'Enū <i>The Strands</i>	10
Te Atuituianga o te au Enū ki te Peu Maori <i>The Relationship of the Strand to Maori Culture</i>	11
Reo Koreroanga: Akamaramaanga <i>Oral Language: Achievement Aim and Explanation</i>	12
Reo Tataanga: Akamaramaanga <i>Written Language: Achievement Aims and Explanation</i>	13
Reo Matakitaikianga: Akamaramaanga <i>Visual Language: Achievement Aims and Explanation</i>	14
Kōronga Aruaruia e te au Ravenga Raveraveanga <i>Achievement Objectives and Processes</i>	15

Kite Karape Kavekave Manako e te Ravenga Raveraveanga i roto i te Revera Marena Kite <i>Language Functions and Processes within the Achievement Levels</i>	16
Revera Marena Kite i roto i te Pupu e te Mataiti <i>Achievement Levels in Class and Year Band</i>	17
Kōronga Aruarua: Revera 1- 8 <i>Achievement Objectives</i>	19 - 42
Tamouanga e te Apiianga <i>Learning and Teaching</i>	43
Te Reo Maori i roto i te Porokaramu Rua Reo <i>Maori Language in a Bilingual Programme</i>	44
Kite Karape Puapinga <i>Essential Learning</i>	45
Te au Ravenga Akarotaianga i te au Tuanga Apii Puapinga <i>Integration with other Essential Learning Areas</i>	47
Te Au Irinakianga e te Au Tu Tangata <i>Values and Attitudes</i>	48
Apii Taokotai <i>Inclusive Education</i>	49
Ravenga no te Paranianga Uniti Apii <i>An Approach to Planning a Unit Plan</i>	50
Vaitoanga Kite <i>Assessment</i>	51
Au Apinga Turuturu Apii <i>Resources</i>	52

Korero Akatueraanga

Foreword

Kua akatangoia te kaveinga no te tamouanga e te vaitoanga kite i roto i te au apii o te Kuki Airani nei kia tau ki te au manako i tataia ki roto i *Te Akapa'anga Kopapa Kura Apii o te Kuki Airani* (Tiurai 2004). Te akangateitei nei *Te Akapa'anga Kopapa Kura Apii* i te puapinga o te reo Maori/reo Pukapuka na roto i te akatuangaanga i te reo e ko tetai o te varu o te Tuanga Apii Puapinga, na roto i te akatuangaanga i te karape apaipai karere e te iriiri manako, ei nga kite karape puapinga, e na roto katoa i te akaariroanga i te kite reo e te kite numero ei tuanga puapinga no te tamouanga, e kia apiia i roto i te au *Kura Apii* tatakita, akamata i roto i te pupu rikiriki o te Apii Tua Tai, i roto i te ngutuare, e ki te Iti Tangata.

Te turu katoa nei *Te Akapa'anga Kopapa Kura Apii o te Kuki Airani*, kia utuutu e kia akamatutuia te tamariki kia tukatau i te tuatua i te reo Maori e te reo Ingariti. Ko te reo mua kia apiia ki te tamariki, koia tona reo mua. Te turu katoa nei *Te Akapapaanga Kura Apii Reo Maori* ou, e ko te porokaramu apii te ka tau e te ka puapinga ki te tamariki Kuki Airani, kia akatangoia ki runga i ta tatou peu e te akonoanga Maori.

I raro ake i te Tuanga 37 o te *Papa Ture o te Apii* (1986/87, te oronga mai nei teia i te mana ki aku, te Tutara Akaaere o te Maraurau o te Apii, kia akatika i te tataanga, e te taangaanga i tetai ua atu *Kura Apii* i roto i te au apii o te Kuki Airani nei. No reira, te tuku nei au i te tikaanga kia taangaangaia te Tataanga Mua o Te Akapapaanga Kura Apii Reo Maori (Tepetema 2004) ki roto i te au apii.

Te oronga atu nei au i taku akameitakianga ki te maataanga o te au tangata no te angaanga ta ratou i rave, i oti ei *Te Akapapaanga Kura Apii Reo Maori* (Tepetema 2004) i te tata, mei te au puapii, te aronga angaanga o te Tuaanga Tata Kura, e te au tumu korero o Rarotonga nei e to te pa enua i tai mai. E akameitakianga takake naku ki nga puapii o te reo Maori, koia a Tuteretere Moetaua, Puapii Reo Maori o te Apii Tua Tai, e Henrica Wilson, te Puapii Reo Maori o te Apii Tua Rua, e pera ki te Tutara Akaaere o te Tuaanga Tata Kura Apii, Upokoina Herrmann, tei riro ei arataki i te tataanga o teia tuanga Kura puapinga.

Kia Manuia

Ken Matheson
Tekeretere o te Maraurau Apii

Akameitakianga

Acknowledgement

Te aere atu nei te akameitakianga ki te Kumiti Tutara Akaaere o te Tauranga Vananga, Sonny Williams e toou aronga angaanga, te Mema Ngateitei a Mapu Taia, te Tumu-Korero Tepoave Raitia, Raemaki Karati, Makiuti Tongia, Tereva Makara, Paiere Mokoroa, e Upokoina Teiotu, no te au manako e te kupu ta kotou i oronga mai no te tataanga i te Kura Apii o te Reo Maori .

Akameitakianga takake ki a Papa Rangi Moekaa no tana tauturu i te tuanga o te karama e tetai au kupu Maori. Kia Jane Taurarii no te akatanotanoanga i te tarevake. Ki te au puapii, te puapii maata, te au puapii o te reo i roto i Punanga Turu i te Kura Apii, meitaki maata no ta kotou tauturu.

Te akameitaki katoa ia atu nei a Margaret Teiti, no te akanoonoanga i te puka no te neneianga.

Tuatua Akamataanga

Introduction

To Reo

Kia kara,

Kia matutu,

Ei putokotoko ngaueuekore.

Ripiri i to Reo ki te papa o to ngakau,

Ākākōronaia ki te take o to upoko.

Ei akairo no toou Tikaanga Kuki Airani.

Taku Potiki, Taku Potiki.

Tepoave Raitia

Ko te karere ta teia purua e akaari mai nei, ko te vaerua te reira o ta te Kura Apii o te Reo Maori e akakoro nei. I a tatou e tatau nei i teia purua, ka kite tatou i te oonuanga e te puapinga o ta te reo ka akatupu i te akatanotanoanga i te oraanga o te tangata okotai, te oire e te enua tangata. Ka kite katoa tatou e, na te reo e oronga mai te aiteanga o te au mea e tupu nei i roto i teia nei ao. Na te reo e oronga mai te manako i te anga apinga e te anga akatutuanga. E i roto katoa i ta tatou kimikimi oonu atu anga ki te turanga o te peu e raveia nei i teia tuatau, ka akapapu mai te reira ki a tatou e, na te kite peu, te korero tupuna e te irinakianga i tiratiratu ei te iti tangata Kuki Airani i teia ra.

Kua akamou teia Kura, e kia akatangoia te apiianga e te tamouanga ki runga i tetai tango matutu tikai, koia te kite peu Maori.

Te Peu Maori i roto i te Akapa'anga Kopapa Kura Apii o te Kuki Airani

Cook Islands Culture in the Cook Islands Curriculum

*“Mou i te ko, Mou i te ere,
Kia pukuru o vaevae, kia mokora o kaki.”*

Te Akapaanga Kopapa Kura Apii o te Kuki Airani. kapi.5

E reo porokiroki teia na te ui tupuna ki a tatou, kia upoko tu, kia tu ma te ngaueuekore, kia tu ma te akarakara matatio i te au mea e tupu nei ki runga i to tatou au enua tatakitai. Te akamatakite mai nei ki a tatou, kia iki i te peu tau ta te porenā ka apai mai ki roto nei i to tatou parataito, e kia kopae i te peu te ka riro ei akatietie i ta tatou uorai peu Maori.

Ko te peu tupuna tetai tuanga puapinga rava atu i roto i te oraanga o te iti tangata Kuki Airani, ta teia akakoroanga tumu, i raro nei, e akamaroiroi mai nei ki a tatou.

“Te turu pakari nei te Kopapa Kura Apii kia akaariia mai te tu tuke rai o te Kuki Airani i roto i te apiinga a te au apii e kia kapiti katoa ia mai te peu tupuna, te oroanga e te irinakianga vaerua.”

Te Akapaanga Kopapa Kura Apii Reo Maori, kapi.5.

No te akatupuanga ei ta teia akakoroanga tumu e akaari mai nei, te akamaroiroiia atu nei te au apii kia apii i ta tatou tamariki i te reo a tona uorai enua, te peu e te akonoanga tupuna, te oroanga e te irinakianga vaerua, te korero tupuna e te au mea i tupu i te tuatau i topa ki muri e pera ki te peu o teia tuatau. Te turu katoa nei, e kia ooraia atu teia marama ki te au tamariki e ko to ratou reo mua e papaa.

Kua riro teia akakoroanga tumu ei ravenga i te akakoukou mai i te peu Maori, ei apii ki roto i te pia apii, ma te akara katoa atu ki te peu ta te iti tangata o roto i te oire e rave nei ma te akao katoa mai i te reira ki roto i te porokaramu apii.

I roto i te Kura Apii o te Reo Maori, kua akatuangaia te peu Maori e toru tuanga tei karangaia e ko te tino apii peu no te apii i roto i te pia apii.

Ko te irinakianga me akamouia te apiinga e te tamouanga ki runga i te tino apii peu, ka matutu atu te marama o te tamariki no runga i te kite peu Maori, ta tatou ka kite i roto i te kapi ono.

Te Tango o te Peu Maori

The Foundations of Cook Islands Culture

Kua akamouia te au tino apii no te apianga e te tamouanga i te peu, ki runga i te peu a te au enua tatakitai i roto nei i te Kuki Airani. Ka anoanoia e te akamaroiroi katoaia atu nei te au apii, kia akara meitaki ki te revera marena kite e kia akatano i te apii kia tau ki te turanga o te tamariki o roto i te reira revera.

Ko tetai tuanga puapinga kia rave te au apii, ko te apianga kia rauka i te tamariki i te akao mai i te peu e te akonoanga a to tatou ui tupuna, ki ta ratou, me kare, ta te iti tangata e rave nei ki runga i to ratou au enua tatakitai.

- Te Iti Tangata e to Ratou Irinakianga Keretetiano
- Te Iti Tangata e ta Ratou Oroanga, te Irinakianga e te Akonoanga
- Te Iti Tangata e to Ratou Aorangi

Irinakiia, ko te au kite peu i roto i teia au tino apii e toru, ko te kite peu te reira a to tatou ui tupuna i mou mai ana ei kaveinga no to ratou oraanga, i kiteia mai ei tatou i teia ra, e iti tangata Kuki Airani. Ko teia i reira te tuatua akaaraara i te au apii, “... *kua oro ana te ui tupuna i puna kiore, kua inaina te taa, kua au i te marae...*” ki runga i nga enua e taingauru ma rima o te Kuki Airani nei, ko te kaveinga rai te reira ta tatou ta te apii ka aru, ei meitaki no ta tatou tamariki.

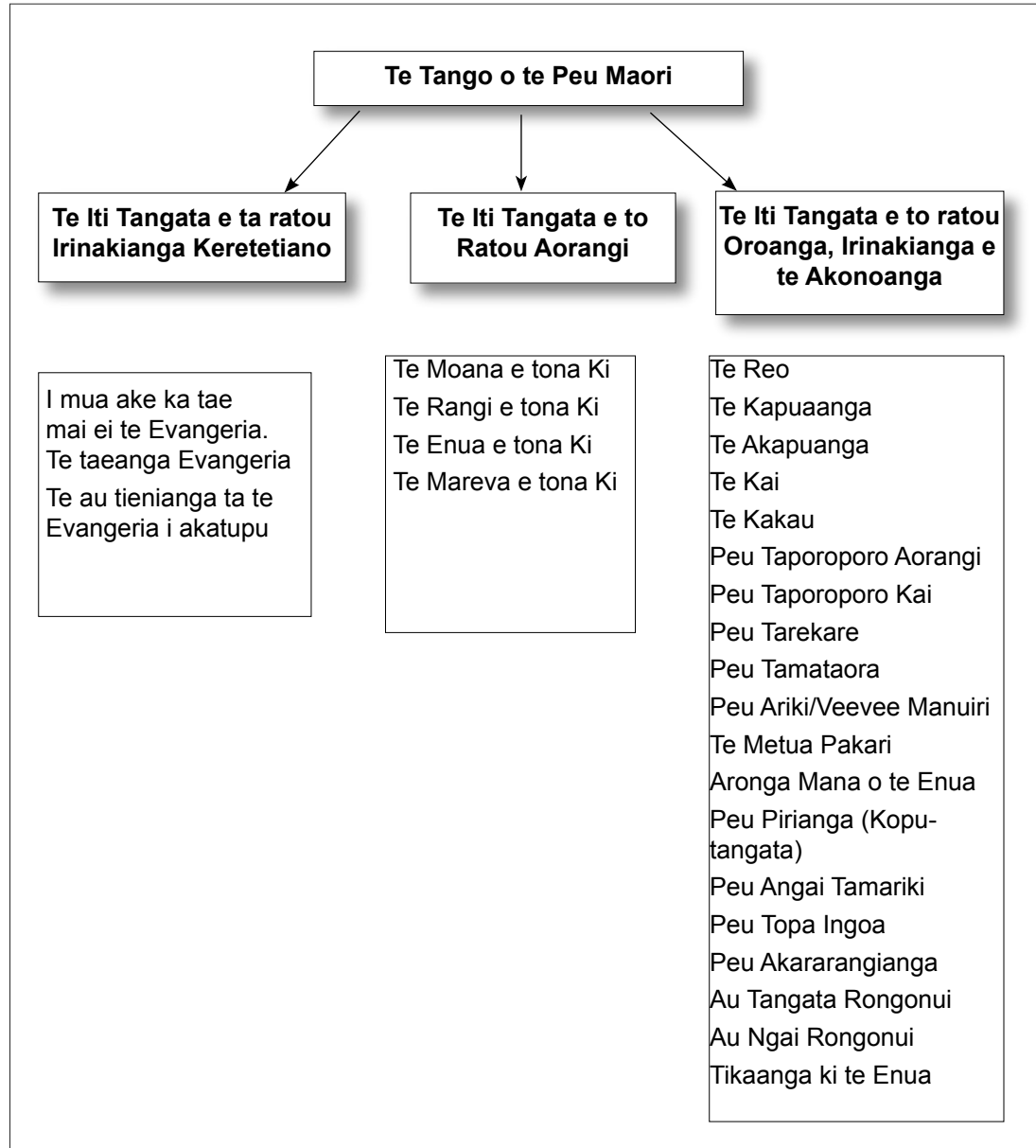
I roto i te Akapa'anga o te Tamouanga i te Peu Maori, kua tamanakoia tetai au tumu tapura apii no te taangaanga i roto i te porokaramu apii.

Te Akapa'anga Apii o te Peu Maori

The Structure of Cultural Learning

Ko ta teia akaraanga i raro nei e akaari mai nei, ko te atuianga te reira o te kōronga aruaruia e te au 'enū, ki te tino apii peu Maori. Te turu pakari nei teia Kura, e me parani te au apii i ta ratou porokaramu, kia akarotai aere mai i te kiteo iti tangata, te kite karape reo e te au ravenga raveraveaanga. Tetai manako puapinga kia akamaara meitaki tatou te au puapii, koia oki, me iki kotou e tai tumu tapura apii mei roto mai i tetai o te tino apii e toru, ka atui atu rai ki tetai nga tino apii e rua.

Kōronga Tumu

General Aims

*Toou Reo
Akaperopereia,
E mea oronga ua ia mai, e te Atua.
Taperopepeia,
Ei akairo no toou Tikaanga Maori.
Apiia ta tatou anau,
Ki to ratou reo tupuna.
Ei tango ngaueuekore, no te Oraanga.*

Kauraka Kauraka

E reo porokiroki ki a tatou, kia apii i ta tatou tamariki i to ratou reo ei akakiteanga ki to te ao, e noea mai ratou. Te akaari mai nei, e kare e na te apii ua ia angaanga e apii i te reo, e apainga katoa ta te iti tangata i roto i teia. Ka anoanoia kia angaanga kapiti te au apii e pera te iti tangata i te akatupuanga i tetai tango matutu tikai ta te Kura Apii o te Reo Maori e umuumu nei no te tamariki, no te tuatau ki mua.

Kōronga Tumu:

- Akamatutu atu i te kite karape o te tamariki i te akarongo e te tuatua, tatau e te tata e te matakitaki e te akaariari kia rauka i a ratou i te taangaanga i te reo no te au akakoroanga tuketuke.
- Akatupu ma te akamatutu atu i te karape o te tamariki i te tamou i te reo te ka riro ei tauturu i a ratou i te tamou i tetai reo ke.
- Akamaata atu i te kite o te tamariki no runga i te tua taito o tona ipukarea.
- Akamura i te manako inangaro i roto i te tamariki kia tamou i te reo ei ngakau parauanga na ratou.

E rauka ai teia ka;

- Apiiia te reo Pukapuka e te reo enua, te peu tupuna, te akonoanga tupuna, te korero tupuna a te au enua tatakitai o te Kuki Airani, e te au angaanga i tupu i te tuatau taito, ei tauturu i a ratou i roto i to ratou oraanga.
- Apiiia te tamariki i te reo ingariti ei tauturu i a ratou i roto i te au aerenga tuketuke o to ratou oraanga.
- Akaoia mai te oire tangata ki roto i te porokaramu apii i te reo Maori.

Te Au 'Enū

The Strands

E toru 'enū i roto i te apianga i te reo Maori. Ko te Reo Koreroanga, te Reo Tataanga e te Reo Matakitakianga. E 'enū iti katoa to teia au 'enū e toru e, e te au kata katoa.

Te au 'Enū

- Reo Koreroanga
- Reo Tataanga
- Reo Matakitakianga

I roto i te 'enū okotai, kua akatakaia tetai au kōronga aruaruia ta te tamariki ka tauta kia rauka i a ratou, e kiteia ai to ratou turanga ki runga i ta ratou apii, i a ratou e tomo nei na roto i te au revera marena kite e varu. No atu e kua akatakakeia te au 'enū, kareka ra me taangaangaia ka atui tetai ki tetai.

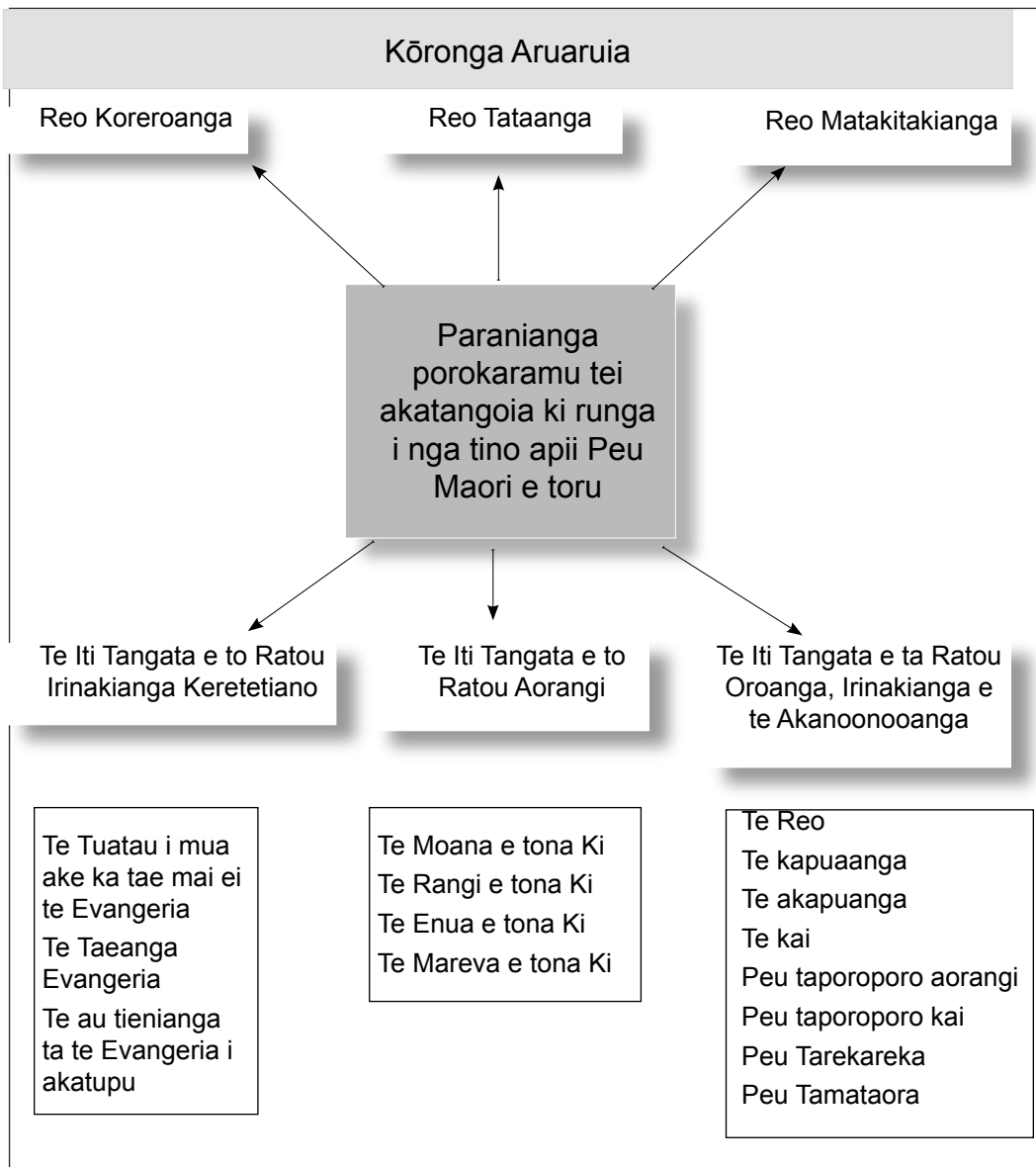
No te mea oki e kua akatangoia te au 'enū ki runga i te tino apii peu Maori, ka matutu atu te porokaramu apii, no te mea, ka riro te kōronga i rauka i ikiia, ei ravenga i te vaitoanga i te kōronga i rauka i te tamariki. Ka riro katoa te paruparu e te maroiroi ta te vaitoanga kite ka akaari mai, ei tauturu i te puapii i te parani i te porokaramu kia tau ki te turanga o te tamariki.

Kua akaioia mai tetai au tamanakoanga no te apianga, tamouanga e te vaitoanga kite e ko te akakoroanga o teia, mari ra ko te akaarianga ki te au puapii ka akapeea me parani i te uniti akarotaianga i te au tuanga apii puapinga.

Te Atuituianga o te Au 'Enū ki te Peu Maori

Te Relationship of the Strands to Cook Islands Culture

Ko ta teia akaraanga i raro nei e akaari mai nei, koia te pirianga o te kōronga aruaruia e te au 'enū, ki te tino apii peu Maori. Te turu pakari nei teia Kura, e me parani te au apii i ta ratou porokaramu reo, kia akarotai aere mai i te kiteo iti tangata, te kite karape reo e te au ravenga raveraveanga. Ko te akamaramaanga o nga 'enū e toru, te Reo Koreroanga, te Reo Tataanga e te Reo Matakitaiana, ka akaarii mai i roto i te kapi taingauru ma rua ki te kapi taingauru ma a.

Ka tuketuke te apiianga i te au tino apii i runga i te au enua tatakitai no te tapu i te reira. Ka oora mai te tumu korero i tetai o ta ratou korero enua e ka tapu i te katoanga. No atu ra te reira, ko te mea maata, kia marama te tamariki i te tuke e te aiteite o te peu ta ratou e rave nei ki ta te ui tupuna.

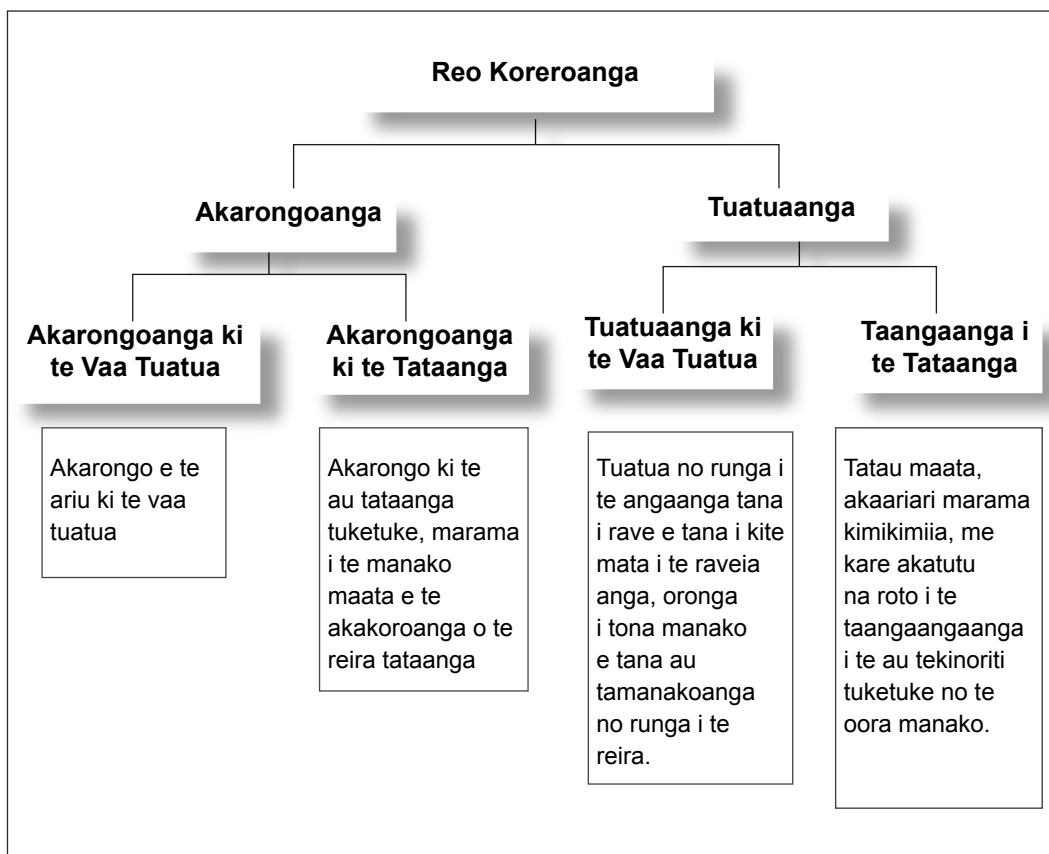
Reo Koreroanga: Akamaramaanga

Oral Language: Achievement Aims and Explanation

Kua akatuangaia te Reo Koreroanga e rua 'enū iti, koia te Akarongoanga e te Tuatuaanga. Ko te Akarongoanga e te Tuatuaanga tetai tuanga puapinga rava atu i te tamou i te reo. Na teia e rauka ai i a tatou i te taangaanga i te reo e tiratiratu ei to tatou turanga i roto i te oire. No reira, e mea tau kia paraniia te porokaramu apii o te Reo Akarongoanga ei ravenga i te akamatutu i te kite karape akarongo o te tamariki kia rauka i a ratou i te taangaanga i te reo i te tuatau e mapu ei ratou.

Kia marama katoa te tamariki i te au ravenga raveraveanga e rauka i a ratou te kite karape o te akamanakoanga i ta ratou e akarongo ra e te taangaanga i te reo no te koikoi mai, te tata e te akaariari marama kimikimii. Kia marama katoa ratou i te paanga reo, te tu o te reo e taangaangaia ana i roto i te au tataanga tuketuke o te reo koreroanga no te akatupu i te kite e te mataara tau i te taangaanga kia rauka te aiteanga o te tuatua e tuatuaia mai ra.

Ko ta teia akaraanga i raro nei e akaari mai nei, ko te 'enū , te 'enū -iti e te akatakaanga o te kōronga tumu ta te tamariki ka tauta kia autu i roto i te 'enū o te reo koreroanga.

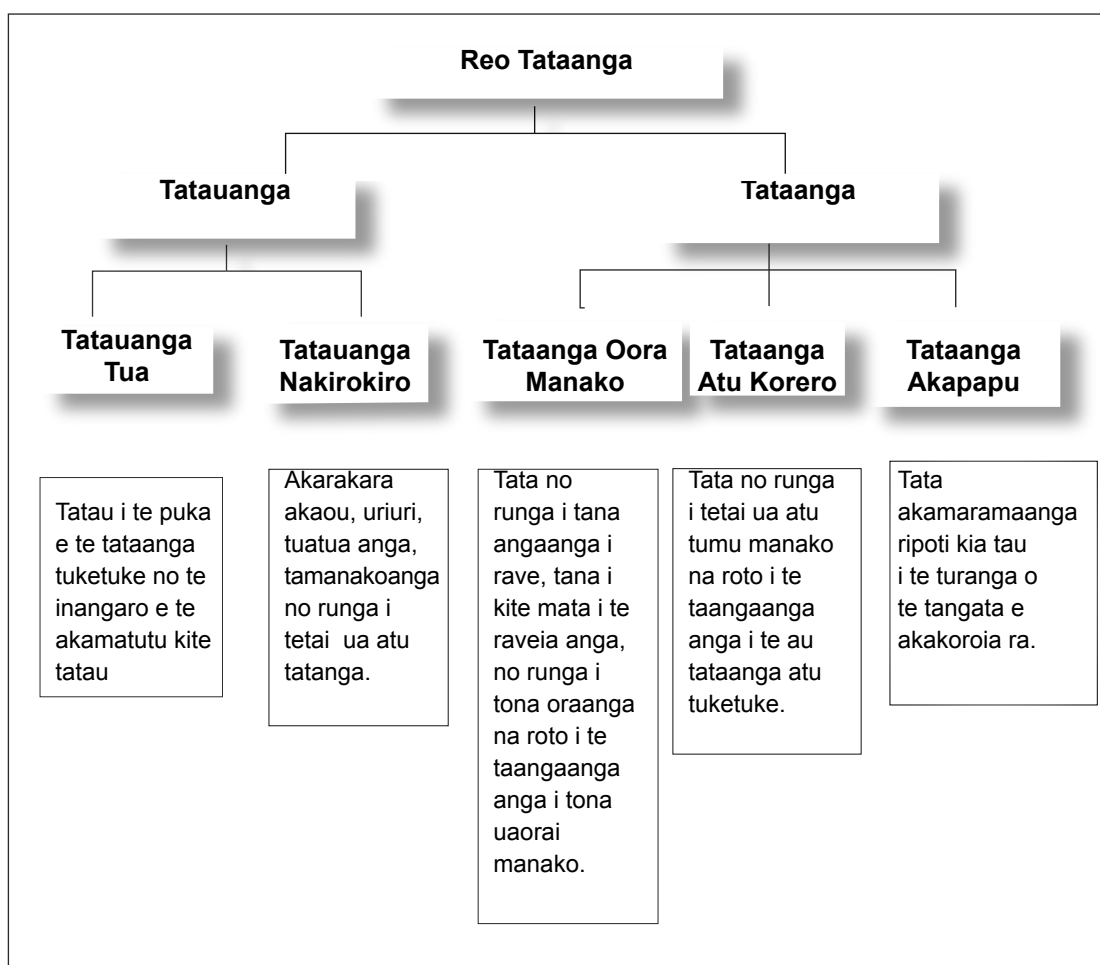

Reo Tataanga: Akamaramaanga

Written Language: Achievement Aims and Explanation

Kua akatuangaia te Reo Tataanga e rua 'enū iti, koia te Tatauanga e te Tataanga.

Ko te Tatauanga e te Tataanga tetai tuanga puapinga rava atu i roto i te oraanga o tetai ua atu iti tangata. E mataara e rauka ai i tetai ua atu i te opu marama, akataka aiteanga, te apaipai marama, te apaipai manako e pera katoa te koikoi mai, tata e te akaariari marama kimikimiia. Me parani te au apii i ta ratou porokaramu apii, e mea tau kia taangaanga i te au tu tataanga tuketuke, kia marama te tamariki i te tu o te paanga reo e taangaangaia ana i roto i te reira tataanga.

Reo Matakitaiana: Akamaramaanga

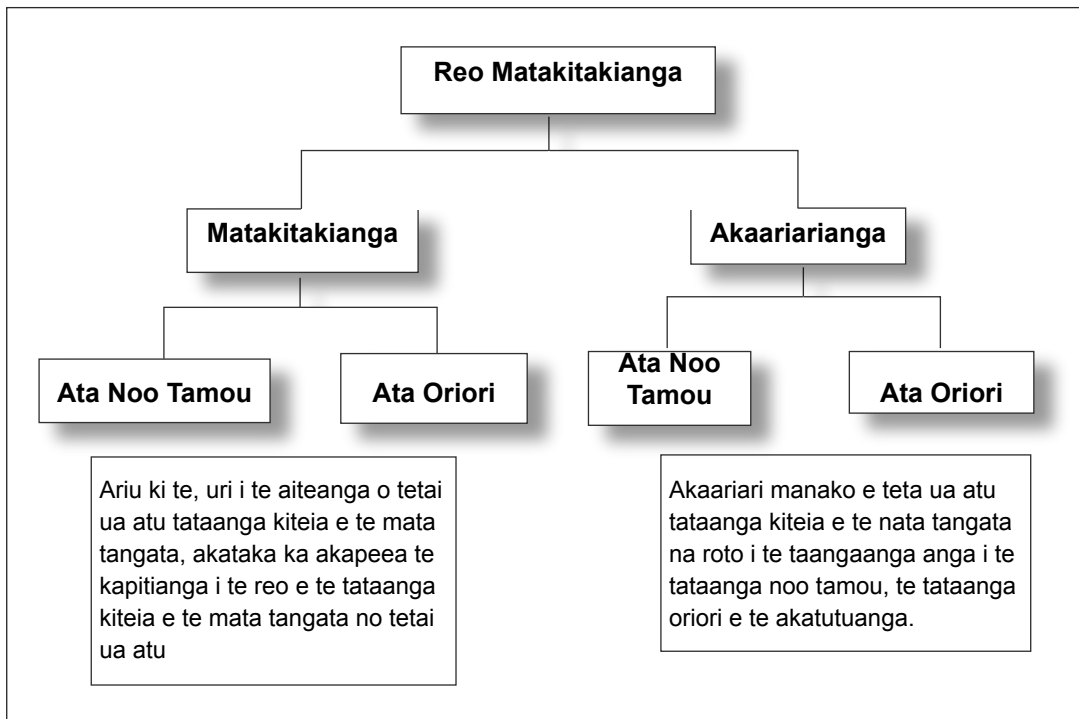
Visual Language: Achievement Aims and Explanation

Kua akatuangaia te Reo Matakitaiana e rua 'enū iti, koia te Matakitaiana e te Akaariarianga.

Ko te Matakitaiana e te Akaariarianga tetai tuanga puapinga rava atu e marama ai te tamariki i te au akairo akaaiteanga, te au taina akaaiteanga e tetai au tu tataanga kiteia e te mata tangata i roto i tona uarai aorangi. Ko te akairo akaaiteanga e te taina akaaiteanga i taangaangaia i roto i teia Kura, ko tetai tuanga puapinga rava atu te reira i roto i te 'enū o te Reo Matakitaiana.

Ka orongaia tetai tikaanga ki te tamariki kia makitoro i te tu o te au tataanga kiteia e te mata tangata e pera te reo apaipai karere kia rauka i te tamariki i te anga i te aiteanga o ta te reo e te tataanga kiteia e te mata tangata e akaari mai ra, me kapitiia raua. Kia oronga katoaia tetai tikaanga ki te tamariki kia apiipii i a ratou i te taangaanga i te au tekinoriti e pera te tu o te tataanga i te reta, me kare, te numero e taangaangaia ana no te anga tataanga kiteia e te mata tangata, kia rauka i a ratou i te anga i ta ratou uarai.

Kua akao katoaia mai te rima tata ki roto i te 'enū o te reo matakitaiana i roto i te tuanga o te tataanga marama kimikimii.

Kōronga Aruaruia e te Ravenga Raveraveanga

Achievement Objectives and Language Processes

I roto i te 'enū okotai, kua akatakaia te kōronga aruaruia ta te tamariki ka titau kia rauka i a ratou, i a ratou ka tomo atu ei na roto i te au revera marena kite e varu.

I roto katoa i te 'enū okotai, kua akatakaia te au ravenga raveraveanga ta te tamariki ka titau mei to te kōronga aruaruia rai, inara, i roto i te akanoonoanga o te au raveraveanga, e rua tuanga o te revera marena kite tana ka apai. Akaraanga, Revera Tai o te 'enū, Reo Koreroanga, aiteite te raveraveanga ki to te Reo Koreroanga o te Revera Rua.

E toru au ravenga raveraveanga i akatakaia no te 'enū okotai, ko te makitoroanga reo, kimikimianga matatio e te akatakaanga manako. I roto i te revera tai o te Akarongoanga ki te Vaa Tuatua, me patii ki te tamariki kia makitoro i te tu o te reo i taangaangaia, kia rauka i te tamariki, i te akakite mai, akamarama mai i te tu o te reo i taangaangaia e te akatutuanga kopapa i taangaangaia, tukatau i te tu i te tuatua ki mua i te katoatoa.

E no reira, me parani te au puapii i ta ratou porokaramu apii, e mea puapinga kia iki mai e tai ua kōronga aruaruia, e tai ravenga raveraveanga. E mea tau katoa kia apii meitakii te tamariki i te au karape makitoroanga reo, kimikimianga matatio e pera te akatakaanga manako koia oki te akaarianga manako kimikimiia.

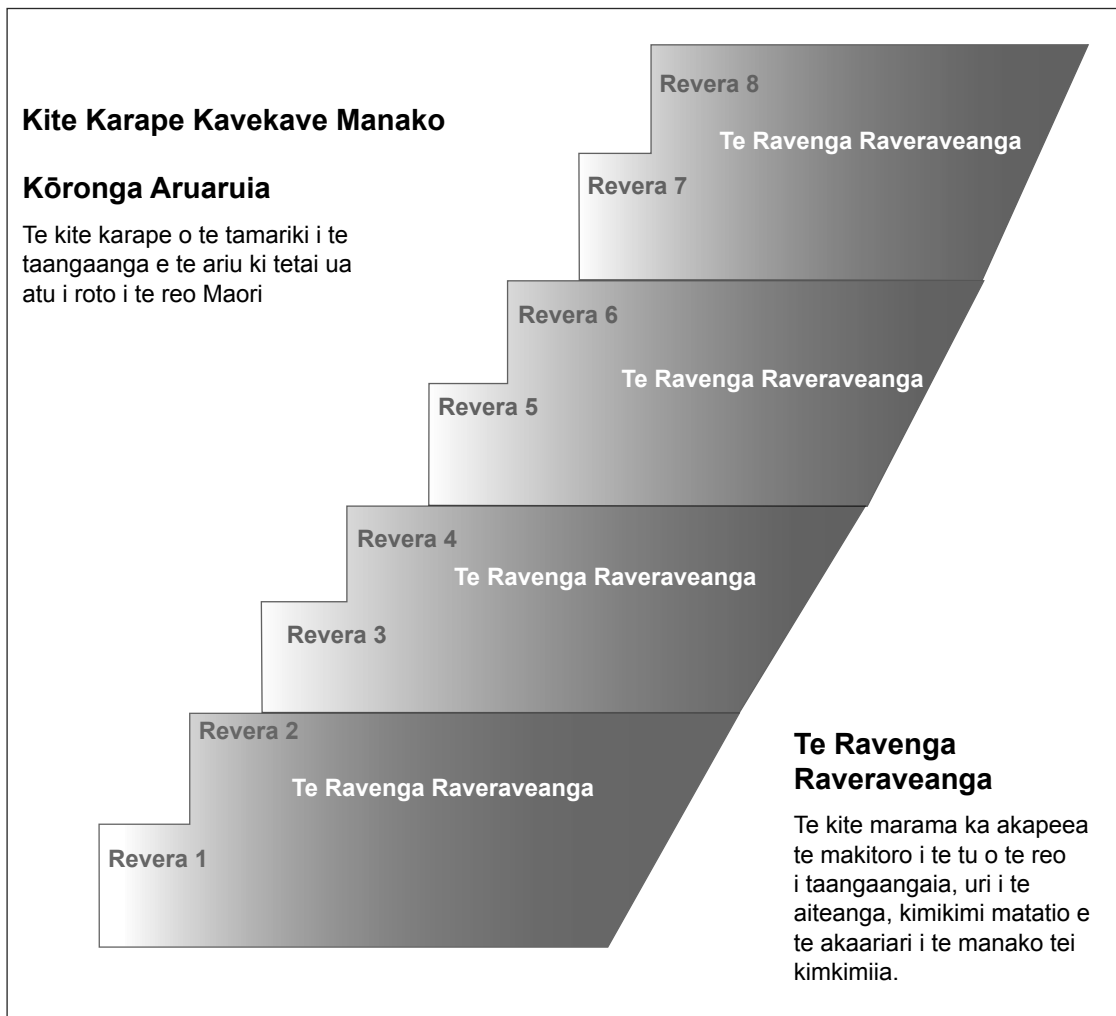

Kite Karape Kavekave Manako e te Ravenga Raveraveanga i roto i te Revera Marena Kite

The Functions and Language Processes within the Achievement Levels

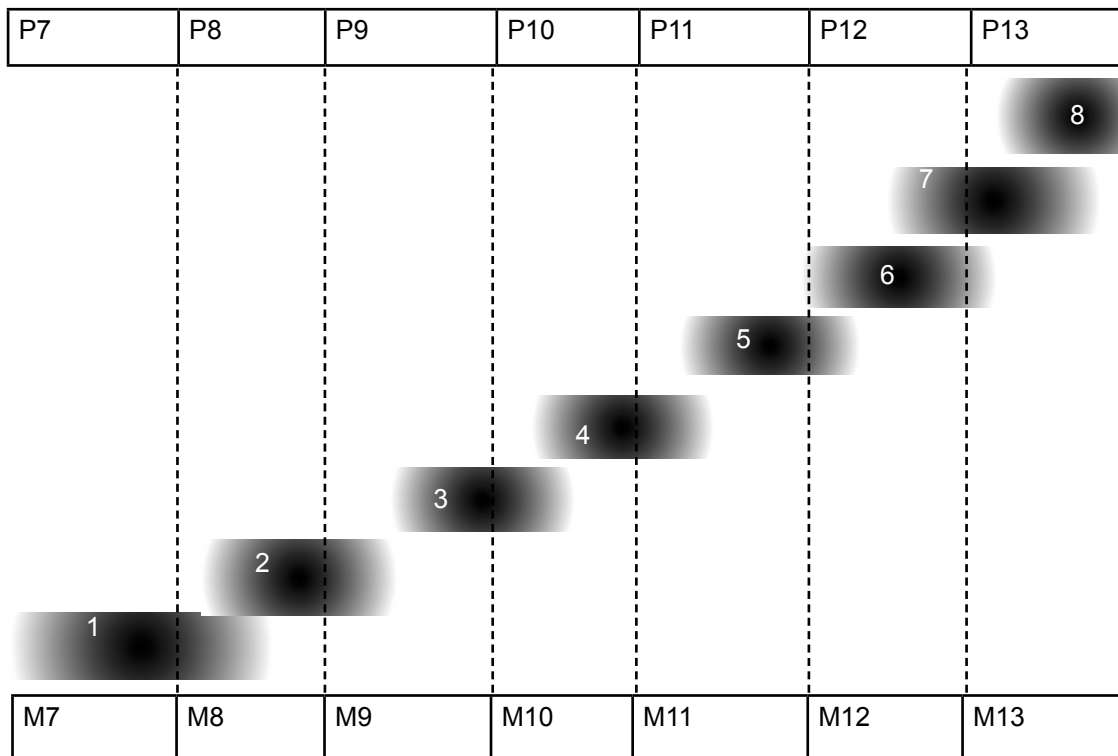
Te akaari mai nei te akaraanga, i te pirianga, te puapinga o te kōronga aruaruia ki te ravenga raveraveanga e pera ki te revera marena kite. Kua akatuangaia te revera marena kite e varu tuanga e na teia e akaari mai i te turanga kite o te tamariki i a ratou ka tomo atu ei na roto i te au revera.

I te tamariki e tomo nei na roto i te au revera, e mea tau kia rauka i a ratou i te akaari mai i to ratou maroiroi i roto i te au ravenga raveraveanga e i roto katoa i te kōronga aruaruia.

Ko te au apii i vao ake i a Rarotonga, ko teia ta kotou porokaramu ka aru, Mataiti itu ki te Mataiti taingauru ma tai.

Revera 1: Kōronga Aruaruia

Level 1: Achievement Objectives

Reo Koreroanga Oral Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Akarongoanga
Akarongoanga ki te Vaa Tuatua Akarongo e te ariu ki te vaa tuatua.
Akarongoanga ki te Tataanga Akarongo e te ariu ki te manako maata o tetai ua atu tataanga ma te akaaite i te reira ki tei tupu ki a ia.
Kite Karape Kavekave Manako o te Tuatuaanga
Tuatuaanga Oora Manako Pukapuka ki tetai ua atu no runga i tana i rave, i kitemata i te raveia anga e no runga katoa i a ia.
Taangaanga i te Tataanga Tua i tetai tua, tatau i tetai tataanga tana i tamou ngakau, me kare, tatau maata.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 1 e te 2
Au Ravenga Raveraveanga no te Akarongoanga e te Tuatuaanga	
Makitoroanga Reo Akakite, akamarama e te taangaanga i te reo e te akatutuanga kopapa tau, tukatau i te tu i te tuatua ki mua i te katoatoa.	
Kimikimianga Matatio Akakite, akataka, e te ui i te aiteanga o tetai ua atu tataanga, na roto i te taangaangaanga i tona uaorai kite marama e te karape.	
Akatakaanga Manako Ui uianga, akarongo ki te, uri i te aiteanga, akaari i tona manako na roto i te taangaangaanga i te au tekinoriti tau.	

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Anga tua no tetai ua atu tutu, me kare, tutu nenei
- Akateateamamaoanga i tetai au uianga no te ui ki tetai ua atu.
- Rave i tetai uiuianga e te oora atu i te marama tei rauka mai.
- Oora ki tona taeake, me kare ki tetai ua atu no runga i te tu o tona taeake tana i rauka mai na roto i te akarakaraanga i te tutu nenei o te ngutuare tangata o tona taeake.

Revera 1: Kōronga Aruaruia

Level 1: Achievement Objectives

Reo Tataanga

Written Language

Kite Karape Kavekave Manako o te Tataanga

Tatauanga Tua

Iki, tatau no te inangaro e te kimi marama, taangaanga i te tutu, te takiato korero, te paangareo e te poniki kia rauka mai te aiteanga.

Tatauanga Nakirokiro

Ariu ki te tu o te reo i taangaangaia e te aiteanga o roto i te tataanga.

Kite Karape Kavekave Manako e te Tataanga

Tataanga Oora Manako

Tata no runga i tana i rave, i kitemata i te raveia anga e no runga katoa i a ia ma te kore e parani.

Tataanga Atu Korero

Tata no runga i tetai ua atu tumu manako e te tata i te au tataanga atu tuketuke.

Tataanga Akapapu

Tata akaueanga, tua no runga i tetai angaanga tei tupu.

Te Ravenga Raveraveanga

Revera 1 e te 2

Au Ravenga Raveraveanga no te Tatauanga e te Tataanga

Makitoroanga Reo

Makitoro i te au tataanga tuketuke, akakite mai ma te taangaanga i te akairo takiato korero e te akanoonooanga tau o te reira tataanga.

Kimikimianga Matatio

Akakite, akamarama i te aiteanga o tetai ua atu tataanga na roto i te taangaangaanga i tona uaorai kite marama e te karape.

Akatakaanga Manako

Akakite, akaoki akaou mai, tata e te taangaanga i te au raveraveanga tuketuke no te akaariari marama kimikimiia.

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Oaekeanga i tana tua ki tona taeake kia tatau.
- Tamanakoanga i tetai akamataanga tua.
- Tata tua tana i akarongo, me kare, tatauia ki a ia ma te kore e parani.
- Taangaanga i te ata noo tamou i runga i tetai ua atu tataanga no te tamanako eaa te ka tupu.
- Tuatuaanga no runga i te akairo takiato korero e taangaangaia ana no te angaanga tata.

Revera 1: Kōronga Aruaruia

Level 1: Achievement Objectives

Reo Matakitaiana Visual Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Matakitaiana
Matakitaiana <i>Na roto i te tatauanga i te tataanga kiteia e te mata tangata, ata noo tamou e te ata oriori kia rauka i te tamariki i te;</i> Ariu ki te aiteanga e te manako maata.
Kite Karape Kavekave Manako o te Akaariiana
Akaariiana <i>Na roto i te taangaanga i te ata noo tamou e te ata oriori kia rauka i te tamariki i te;</i> Akaari i te manako maata na roto i te taangaanga i tetai akanoonoanga, me kare, akatutuanga mama ua.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 1 e te 2
Au Ravenga Raveraveanga no te Matakitaiana e te Akaariiana	
Makitoroanga Reo Marama e ko te au ravenga apaipai karere e akaariia ana na roto i te tuatua, tata e te akatutu.	
Kimikimiana Matatio Akaari mai e kua marama ratou ka akapeea te kapitianga i te reo e te ata noo tamou, me kare, ata oriori e rauka ai te aiteanga.	
Akatakaanga Manako Matakitaiana ma te taangaanga i te ata noo tamou tuketuke, no te akaariia i te au manako puapinga, nakiro aere mai ra i te taangaanga i te au kite tekinoriti tau, te reta e te numero no te angaanga akaariia.	

Kiteo Apiiana e te Tamouanga

- Akaputupu mai i tetai au akaraanga tuketuke no runga i te au tataanga, mei te nuti peapa, akakitekiteanga, taingoanga apinga e te vai atu ra.
- Uriuri tuatua/manako no runga i tetai au akakitekiteanga i ikiia no runga i tetai au porokaramu e akaariia ana na runga i te pia tutu.
- Apaianga i te pupu no te turoto aere i a roto i te oire no te akarakara ki a ratou i te au akairo akaaiteanga, me kare, taina akaaiteanga.
- Toro ma te uriuri tuatua no runga i te kara, te tu e te manako maata o te akairo akaaiteanga, me kare, taina akaaiteanga ta ratou i kite ana.

Revera 2: Kōronga Aruaruia

Level 2: Achievement Objectives

Reo Koreroanga

Oral Language

Kite Karape Kavekave Manako o te Akarongoanga

Akarongoanga ki te Vaa Tuatua

Akarongo e te piri ki te uriurianga tuatua a te pupu rikiriki, me kare, pupu katoatoa.

Akarongoanga ki te Tataanga

Akarongo e te ariu ki te manako maata o roto i tetai ua atu tataanga ma te akaaite i te reira ki tei tupu ki a ia.

Kite Karape Kavekave Manako o te Tuatuaanga

Tuatuaanga Oora Manako

Pukapuka, uiui uianga e te tuatua i roto i te pupu rikiriki no runga i tetai angaanga tei tupu, tona kite marama e te karape no runga i tetai ua atu tumu manako.

Taangaanga i te Tataanga

Tua i tetai tua, tatau i tetai tataanga tana i tamou ngakau i tetai ngai ua atu, me kare, ki mua i tetai rotaianga tangata.

Te Ravenga Raveraveanga

Revera 1 e te 2

Te Ravenga Raveraveanga no te Akarongoanga e te Tuatuaanga

Makitoroanga Reo

Akakite, akamarama e te taangaanga i te reo e te akatutuanga kopapa tau, te tukatau aere mai ra i te tu i te tuatua ki mua i te katoatoa.

Kimikimianga Matatio

Akakite, akataka, e te ui i te aiteanga o tetai ua atu tataanga, na roto i te taangaangaanga i tona uarai kite marama e te karape.

Akatakaanga Manako

Ui uianga, akarongo ki te, uri i te aiteanga, akaari i tona manako na roto i te taangaangaanga i te au tekinoriti tau.

Kiteo Apiianga e te Tamouanga:

- Tatau maata i tetai tua taito i roto i te pupu rikiriki, akakite i tupu te tua kiea?, tu o te tangata i roto i te tua, me e tua mataora e te vai atura.
- Tua akaou i te tua na roto i te akatutuanga – Pupu rikiriki.
- Uriuri tuatua no runga i te reo te ka tau no te taangaanga ki roto i te au angaanga, mei te akaaraveianga, akameitakianga e te vai atu ra.
- Raveanga i tetai au akanoonoanga no tetai au manamanata e te apiipiianga ka akapeea te takoreanga i te reira manamanata.
- Uiui tuatua tetai ki tetai no runga i tetai tumu manako tei arikiia e raua.
- Koikoi/Akaputupu mai i te marama kimikimii no te akaari ki te pupu katoatoa.

Revera 2: Kōronga Aruaruia

Level 2: Achievement Objectives

Reo Tataanga Written Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga
Tatauanga Tua Iki e te tatau i tetai ua atu tataanga no te inangaro e te kimi marama ou, tukatau i te taangaanga i te tutu, te takiato korero, te paanga reo e te poniki kia rauka mai te aiteanga, tamanako i te ka tupu e te akatano i tana uaorai tarevake.
Tatauanga Nakirokiro Ariu ki te tu o te reo i taangaangaia, te aiteanga e te manako maata o roto i tetai ua atu tataanga ma te akaaite i te reira ki tei tupu ki a ia.
Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga
Tataanga Oora Manako Tata i tetai angaanga tei tupu, tona kite marama e te karape no runga i tetai angaanga, tumu manako, tana i akarakara matatio ma te kore e parani.
Tataanga Atu Korero Tata no runga i tetai ua atu tumu manako, me kare, tataanga atu tuketuke mei te tata reta, purua, me kare, tua tamanako.
Tataanga Akapapu Tata akaueanga, akamaramaanga, tuatua papu, e te tua no runga i tetai angaanga tei tupu.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 1 e te 2
Au Ravenga Raveraveanga no te Tatauanga e te Tataanga	
Makitoroanga Reo Makitoro i te au tataanga tuketuke, akakite mai ma te taangaanga i te akairo takiato korero e te akanoonoanga tau o te reira tataanga.	
Kimikimianga Matatio Akakite, akamarama i te aiteanga o tetai ua atu tataanga na roto i te taangaangaanga i tona uaorai kite marama e te karape.	
Akatakaanga Manako Akakite, akaoki akaou mai, tata e te taangaanga i te au raveraveanga tuketuke no te akaariari marama kimikimiia.	

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Tatau i te au tua tuketuke, iki e tai tua, e oti tata na roto i te taangaangaanga i tana uaorai kupu.
- Tata tua no runga i a ia rai.
- Kanga i tetai au kangakanga e ture tetai, mei te pere kupu.
- Uriuri tuatua no runga i te tataanga e te akanoonoanga o te kapi mua o tetai ua atu nuti peapa.
- Akakitekiteanga i te tu o te reo i taangaangaia i roto i tetai tataanga marekaia e ia.

Revera 2: Kōronga Aruaruia

Level 2: Achievement Objectives

Reo Matakitaiana

Visual Language

Kite Karape Kavekave Manako o te Matakitaiana

Matakitaiana

Na roto i te tatauanga i te tataanga kiteia e te mata tangata i te ata noo tamou e te ata oriori kia rauka i te tamariki i te;

Ariu ki te aiteanga e te manako maata, akakite mai, akata mai i te tu o te reo, te tu o te ata noo tamou, me kare, ata oriori i taangaangaia.

Kite Karape Kavekave Manako o te Akaariiana

Akaariiana

Na roto i te taangaanga i te ata noo tamou e te ata oriori kia rauka i te tamariki i te;

Kapiti i te reo, te ata noo tamou e te ata oriori no te akaariari au manako puapinga, tua na roto i te taviranga ei teata, me kare neneianga.

Te Ravenga Raveraveanga

Revera 1 e te 2

Au Ravenga Raveraveanga no te Matakitaiana e te Akaariiana

Makitoroanga Reo

Marama e ko te kite karape kavekave manako e akaariia ana na roto i te tuatua, tata e te akatutu.

Kimikimianga Matatio

Akaari mai e kua marama ratou ka akapeea te kapitianga i te reo e te ata noo tamou, me kare, te ata oriori e rauka ai te aiteanga.

Akatakaanga Manako

Matakitaki e te taangaanga i te ata noo tamou tuketuke, no te akaariari i te au manako puapinga te nakiro aere mai ra i te taangaanga i te kite tekinoroti tau, te reta e te numero no te angaanga akaariari.

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Matakitaiana e te uriuri manako no runga i tetai akakitekiteanga i runga i te pia tutu.
- Anga papa tua na roto i te tauturu a te puapii, ei uriurianga na te pupu.
- Iki i tetai akakitekiteanga ou no runga i te pia tutu, e oti oronga ki te pupu rikiriki kia akateateamamao i tetai akaariiana kia tau ki te raveraveanga o te papa tua.
- Akarakara teata no runga i tetai angaanga maata tei raveia mei te akaipoipo, me kare, tarere ura a tetai pupu ura.
- I raro ake i te akatereanga a te puapii, uriuri tuatua no runga i te aiteanga o te reo e te akatutuanga kopapa i raveia i roto i te akaipoipo e pera te tarere ura.

Revera 3: Aruaruia

Level 3: Achievement Objectives

Reo Koreroanga Oral Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Akarongoanga
Akarongoanga ki te Vaa Tuatua Akarongo e te tuatua ki tetai ua atu no te akataka i tana i marama.
Akarongoanga ki te Tataanga Akarongo, akamaara i tei tupu, ariu ki te manako maata o roto i tetai ua atu tataanga ma te akaaite i te reira ki tei tupu ki a ia.
Kite Karape Kavekave Manako o te Tuatuaanga
Tuatuaanga Oora Manako Tuatua kia takataka i roto i te pupu katoatoa, me kare, pupu rikiriki no runga i tana i kite, angaanga tei tupu ma te oronga katoa i tona uarai manako no runga i te reira, na roto i te akapapaanga i tana ka tuatua e tana ka pau ki te manako ta tetai ua atu ka oronga mai.
Taangaanga i te Tataanga Tua i tetai tua, tataua i tetai tataanga tana i tamou ngakau, tataua maata, akaariari, me kare, akatutu na roto i te akapapaanga i te ka tuatua kia ngoie i te opu i te aiteanga.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 3 e te 4
Au Ravenga Raveraveanga no te Akarongoanga e te Tuatuaanga	
Makitoroanga Reo Akakite mai, uriuri tuatua no runga i te tu o te reo i taangaangaia i roto i tetai ua atu tataanga, tana ka akatupu, ma te taangaanga i teia ki roto i tana tuatuaanga, tana tataanga ma te akatano aere i te reira kia tau ki te tapura apii, te akakoroanga e te turanga o te tangata.	
Kimikimianga Matatio Uriuri tuatua, uri i te aiteanga o tetai ua atu tataanga tei akarongoia e pera te manako e te tamanakoanga ta tetai ua atu ka oronga mai.	
Akatakaanga Manako Iki, akaputupu ki te ngai okotai, uri i te aiteanga o tetai ua atu tumu manako na roto i te taangaangaanga i te au tekinoriti tau.	

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Akarongoanga ki tetai tataanga tei tatauia mai, maani i tetai akapapaanga no te au angaanga tei tupu, aru i te takianga o te tua.
- Akatutu i tetai tuanga o te angaanga tei tupu – Pupu rikiriki. [Ko te tangata nana e taki te tua, kia rauka i a ia i te atui i te au tuanga ta te au pupu ka akatutu, kia tau ki te takianga o te tua].
- Akarongoanga ki tetai tua tei rekotiia ma te tata i te au manako maata o roto.
- Akarongoanga ki tetai tua taito, me kare, angaanga tei tupu i te Kuki Airani nei, e oti maani i tetai akapapaanga o te au angaanga tei tupu, taiku katoa i te ingoa o te tangata.

Revera 3: Kōronga Aruaruia

Level 3: Achievement Objectives

Reo Tataanga

Written Language

Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga

Tatauanga Tua

Iki e te tatau i te au tataanga tuketuke, tei tupu i te tuatau taito, tei tupu i teia tuatau no te inangaro, tukatau i te taangaanga i te au kite karape tatau tuketuke.

Tatauanga Nakirokiro

Uriuri tuatua no runga i te tu o te reo i taangaangaia, te aiteanga e te manako maata o roto i tetai ua atu tataanga, na roto i te taangaangaanga i tona kite marama e te karape.

Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga

Tataanga Oora Manako

Tata i tetai angaanga tei tupu, tona kite marama e te karape no runga i tetai angaanga, tumu manako, tana i akarakara matatio ma te kore e parani.

Tataanga Atu Korero

Tata no runga i tetai ua atu tumu manako, te marama aere mai ra i te iki i te reo e te paanga reo tano te ka taangaanga i roto i te au tataanga atu tuketuke.

Tataanga Akapapu

Tata akaueanga, akamaramaanga e te akakitekiteanga no runga i tetai angaanga tei tupu ma te oronga katoa i tana au tamanakoanga no runga i te reira.

Te Ravenga Raveraveanga

Revera 3 e te 4

Au Ravenga Raveraveanga no te Tatauanga e te Tataanga

Makitoroanga Reo

Akakite mai, uriuri tuatua, taangaanga i te reo tau, te akairo takiato korero, te paanga reo e taangaangaia i roto i te au tataanga tuketuke ma te uriuri katoa i akapeea te reira i te atuianga ki te tapura apii.

Kimikimianga Matatio

Uriuri tuatua no te tarataraanga i te aiteanga o roto i tetai ua atu tataanga, makitoro oonu i te manako puapinga o ta tetai ua atu ka oora mai no runga i te reira.

Akatakaanga Manako

Koikoi mai, iki, tata, uri i te aiteanga, akaariari i te marama kimikimiiia tei rauka mai na roto i te taangaangaanga i te au raveraveanga tuketuke ma te akamarama katoa i te au ravenga raveraveanga i taangaangaia.

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Tatau i tetai au tua no runga i te Kuki Airani, e pera, te pa enua Patipika.
- Uriuri tuatua no runga i te tua, kia marama te tamariki i te tuke i rotopu i te tua tika e te tua maani ua.
- Ikianga i tetai tangata tata tua, na roto i te akarakara matatioanga i te au manako tuketuke tana i tata, te tuatau i tataia ai.
- Tata tua – Na te pupu rikiriki e tata.
- Ariuanga ki te au manako maata o roto i tetai ua atu purua.

Revera 3: Kōronga Aruaruia

Level 3: Achievement Objectives

Reo Matakitaia Visual Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Matakitaia
Matakitaia <i>Na roto i te tatauanga i te tataanga kiteia e te mata tangata, te ata noo tamou e te ata oriori kia rauka i te tamariki i te;</i> Ariu ki te, uriuri i te aiteanga e te manako maata, akakite e te akataka i te puapinga o ta te reo e te ata noo tamou e te ata oriori ka akatupu.
Kite Karape Kavekave Manako o te Akaariarianga
Akaariarianga <i>Na roto i te taangaanga i te ata noo tamou e te ata oriori kia rauka i te tamariki i te;</i> Taangaanga i te reo e te ata noo tamou, me kare, ata oriori tau no te akaariari marama kimikimiia, manako maata, me kare, tua na roto i te taangaanga i te au raveraveanga tuketuke mei te teata taviri, tutu nenei, akatutu tua.
Te Ravenga Raveraveanga
Revera 3 e te 4
Au Ravenga Raveraveanga no te Matakitaia e te Akaariarianga
Makitoroanga Reo Akakite mai i te au tuanga, manako puapinga o tetai ua atu ata noo tamou, me kare, ata oriori no te taangaanga ei anga tataanga, me kare, tuatuaanga no tetai akakoroanga ke.
Kimikimianga Matatio Akakite mai, uriuri tuatua no runga i te au mataara tuketuke no te kapitianga i te reo e te ata noo tamou, me kare, ata oriori, kia tau ki te akakoroanga e te turanga o te tangata.
Akatakaanga Ma nako Matakitaia ma te taangaanga i te ata noo tamou me kare, ata oriori, no te akaoki akaou mai, uri i te aiteanga, akapapa no te akaariari marama kimikimiia, na roto i te taangaanga i te au kite tekinoriti e te akanoonoanga tau, e pera, te tano e te manea o te tataanga.

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- I roto i te pupu rikiriki, akaputupu aere mai i tetai au nuti peapa, akakitekiteanga ei uriurianga no runga i te kara, te tu e te akairo akaaiteanga, taina akaaiteanga i taangaangaia i roto i te akakitekiteanga.
- Matakitaia e rua aao kai tuketuke, mei te peketi aao varaoa pakapaka, titi, e te uriuri i ta ratou i tamou mai no runga i te reira.
- I te pupu e uriuri nei no runga i te aao kai tuketuke, te tata ra te puupii i tetai akapapaanga no te kupu, te tu o te akairo akaaiteanga, me kare taina akaaiteanga, te kara, te akanoonoanga, te karere o roto e te toroanga o te tutu i taangaangaia.

Revera 4: Kōronga Aruaruia

Level 4: Achievement Objectives

Reo Koreroanga

Oral Language

Kite Karape Kavekave Manako o te Akarongoanga

Akarongoanga ki te Vaa Tuatua

Akarongo, pukapuka ki tetai ua atu no te akataka i tana i marama no runga i tetai angaanga tei tupu, marama kimikimiiia no runga i tetai ua atu tumu manako, te manako e te tamanakoanga a tetai ua atu no runga i te reira, ma te piri katoa ki te uriurianga tuatua tetai ki tetai, pupu rikiriki, me kare, pupu katoatoa.

Akarongoanga ki te Tataanga

Akarongo, akakite mai i te akakoroanga, te manako maata na roto i te akapapaanga i tana uianga e te pauanga ei turu i te tamanakoanga e ko teia tei tupu.

Kite Karape Kavekave Manako o te Tuatuaanga

Tuatuaanga Ora Manako

Tuatua kia takataka i roto i te pupu katoatoa, me kare, pupu rikiriki no runga i te marama, tei rauka mai, angaanga tei tupu e tona uorai manako no runga i te reira, na roto i te akapapaanga i tana ka tuatua e tetai au uianga.

Taangaanga i te Tataanga

Tua i tetai tua, angaanga tei tupu, tatau i tetai tataanga tana i tamou ngakau, tatau maata, akaariari, me kare, akatutu na roto i te akapapaanga i te ka tuatua kia ngoie i tetai ua atu i te opu i te aiteanga.

Te Ravenga Raveraveanga

Revera 3 e te 4

Au Ravenga Raveraveanga no te Akarongoanga e te Tuatuaanga

Makitoroanga Reo

Akakite mai, uriuri tuatua no runga i te tu o te reo i taangaangaia i roto i tetai ua atu tataanga, tana ka akatupu, ma te taangaanga i teia ki roto i tana tuatuaanga, tana tataanga ma te akatano aere i te reira kia tau ki te tapura apii, te akakoroanga e te turanga o te tangata.

Kimikimianga Matatio

Uriuri tuatua, uri i te aiteanga o tetai ua atu tataanga tei akarongoia e pera te manako e te tamanakoanga ta tetai ua atu ka oronga mai.

Akatakaanga Manako

Iki, akaputupu ki te ngai okotai, uri i te aiteanga o tetai ua atu tumu manako na roto i te taangaangaanga i te au tekinoriti tau.

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Ikianga te tamariki i tetai tataanga no runga i tetai tapura apii, akapapaanga i tana ka tuatua, kia ngoie i te aronga matakitaki i te marama i te aiteanga o tana e akataka ra.
- Akarongoanga e te uriuri manako no runga i te au tua taito, mei te kapuaanga o te reira enua, teretereanga o te ui tupuna, te oraanga o tetai tangata.
- Uriuri tuatua no runga i te tu o te tataanga o teia au tua, [i runga ake nei], e oti anga i tetai papa tua no te akataka i te angaanga tei tupu, te mataiti e pera te ingoa tangata, me kare, vaka tangata.
- Angaanga te pupu rikiriki i tetai tua tei akanooi, aru ki runga i te tu o te tataanga o te tua, i runga ake nei.
- Akaputupu aere mai anga i tetai au tuatua e taangaangaia ana no te angaanga tipoti, mei te akakitekiteanga i runga i te ratio, teata, e te uriuri tuatuaanga no runga i te tu e te tuianga o te reo me taangaangaia no tetai akakoroanga

Revera 4: Kōronga Aruaruia

Level 4: Achievement Objectives

Reo Tataanga Written Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga
Tatauanga Tua Iki, tatau i te au tataanga tuketuke no te inangaro e te kimi marama ou, na roto i te atui aere mai anga i te au raveraveanga e te kite karape tatau tuketuke o te angaanga tatau.
Tatauanga Nakirokiro Uriuri tuatua no runga i te tu o te reo i taangaangaia, te aiteanga e te manako maata o roto i tetai ua atu tataanga, na roto i te atui aere mai anga i tona kite marama e te karape ki te akakoroanga, te turanga o te tangata e tetai au tataanga tana i tatau.
Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga
Tatauanga Oora Manako Tata i tetai angaanga tei tupu, tona manako no runga i tetai ua atu tumu manako, me kare tataanga, ma te makitoro oonu atu i te au manako puapinga o roto e te tata i tana i akarakara matatio ma te kore e parani.
Tatauanga Atu Korero Tata no runga i tetai ua atu tumu manako, te nakiro aere mai ra i te akatanotano e te tata akaou i te au tataanga takere tana i tata ana no te akaariari marama, manako, na roto i te taangaangaanga i te reo, te paanga reo e te akairo takiato korero tau.
Tatauanga Akapapu Tata akaueanga, akamaramaanga e te akakitekiteanga i tetai angaanga tei tupu, akataka ma te akamarama i te manako o tetai ua atu no runga i te angaanga tei tupu na roto i te akapapaanga i tana ka tata kia tau ki te turanga o te tangata.
Te Ravenga Raveraveanga Revera 3 e te 4
Au Ravenga Raveraveanga no te Tatauanga e te Tataanga
Makitoroanga Reo Akakite mai, uriuri tuatua, taangaanga i te reo tau, te akairo takiato korero, te paanga reo e taangaangaia ana i roto i te au tataanga tuketuke ma te uriuri katoa i akapeea te reira i te atuianga ki te tapura apii.
Kimikimianga Matatio Uriuri tuatua no te tarataraanga i te aiteanga o roto i tetai ua atu tataanga, makitoro oonu i te manako puapinga o ta tetai ua atu ka oora mai no runga i te reira.
Akatakaanga Manako Koikoi mai, iki, tata, uri i te aiteanga, akaariari i te marama kimikimiiia tei rauka mai na roto i te taangaangaanga i te au raveraveanga tuketuke ma te akamarama katoa i te au ravenga raveraveanga i taangaangaia.

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Akarongoanga ki tetai tua no tetai angaanga, tua poto, purua, pee.
- Tua akaouanga kia marama te tamariki i te tu o te tataanga i te au tua i runga nei.
- Akaputupuanga i tetai au akakitekiteanga, patianga, no te makitoro oonu i te tu e te tauiana o te reo me taangaangaia no tetai akakoroanga ke.
- Tata akakitekiteanga na te apii, me kare, putupuanga no te tuku ki roto i te nuti peapa.

Revera 4: Kōronga Aruaruia

Level 4: Achievement Objectives

Reo Matakitaiana

Visual Language

Kite Karape Kavekave Manako o te Matakitaiana

Matakitaiana

Na roto i te tatauanga i te tataanga kiteia e te mata tangata, ata tamou e te ata ata oriori kia rauka i te tamariki i te;

Ariu ki te, uriuri i te aiteanga, te manako maata, akakite mai i te akakoroanga i taangaanga kapitiia ai te reo e te tataanga kiteia e te mata tangata e tana ka akatupu.

Kite Karape Kavekave Manako o te Akaarianga

Akaarianga

Na roto i te taangaanga i te ata noo tamou e te ata oriori kia rauka i te tamariki i te;

Taangaanga i te reo, te tataanga kiteia e te mata tangata no te apaipai karere, manako, me kare, akakitekiteanga no tetai angaanga tei tupu, na roto i te akatutu tua, taeata taviri, tutu nenei, me kare tetai ua atu ravenga e taangaangaia ana e te mitia.

Te Ravenga Raveraveanga

Revera 3 e te 4

Au Ravenga Raveraveanga no te Matakitaiana e te Akaarianga

Makitoroanga Reo

Akakite mai i te au tuanga, manako puapinga o tetai ua atu ata noo tamou, me kare ata oriori no te taangaanga ei anga tataanga, me kare, tuatuaanga no tetai akakoroanga ke.

Kimikimianga Matatio

Akakite mai, uriuri tuatua no runga i te au mataara tuketuke no te kapitianga i te reo e te ata noo tamou, me kare, ata oriori, kia tau ki te akakoroanga e te turanga o te tangata.

Akatakaanga Manako

Matakitaiana ma te taangaanga i te ata noo tamou, me kare, ata oriori, no te akaoki akaou mai, uri i te aiteanga, akapapa no te akaariari marama kimikimiiia, na roto i te taangaangaanga i te au kite tekinoriti e te akanoonooanga tau, e pera, te tano e te manea o te tataanga.

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Akarakara matatioanga i tetai au akaraanga ta te puapii i akapapa no runga i tetai au tutu katunu.
- I roto i te pupu rikiriki, makitoro i akapeea te kapitianga i te reo, te ata noo tamou, me kare, ata oriori, i rauka ai te opu i te karere e akaaria mai ra.
- Akarakara matatio i te tu o te reo e te tu o te tataanga i te tua katunu, mei te akanoonooanga, te tuatua, te tu o te toroanga i te tangata e te animara, te tu o ta ratou akatutuanga e pera te reo e ta ratou ka akatupu.
- Matakitaiana i tetai tuanga o tetai teata katunu.
- I roto i te pupu rikiriki, uriuri manako no runga i te tu o te tangata, me kare, animara o roto i te teata, te ngai i tupu ei te tua, to ratou tu e te kakau, te akatutuanga kopapa, te tu o te tuatua, te tu o te reo i taangaangaia, to ratou tu e te turanga o ta ratou akatutuanga.

Revera 5: Kōronga Aruaruia

Level 5: Achievement Objectives

Reo Koreroanga Oral Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Akarongoanga
Akarongoanga ki te Vaa Tuatua Akarongo e te akaariarianga manako ki tetai e tetai no te au akaaereanga, te puapinga, te mako i te au akapapaanga manako tei akarongoia, te ka riro i te tauturu i te au tuatau uriurianga manako.
Akarongoanga ki te Tataanga Akarongo e te oora manako atu no te au tu tataanga, tua ma te maiti i te au manako puapinga e te au manako turuturu, e kia marama katoa i te au manako oonu o tetai ua atu tua tei tataia.
Kite Karape Kavekave Manako o te Tuatuaanga
Tuatuaanga Oora Manako Tukatau meitaki i te tuatua e te oora i tona uarai au manako ki tetai au pupu rikiriki, me kare tetai urupu tangata no te akaari atuanga i te au manako akapapu tamanakoanga, akamaramamaanga no tetai au angaanga tei raveia
Taangaanga i te Tataanga Taangaanga i tetai au tataanga tuketuke, e kia tua, tatau, akaari mai, me kare akatutu tatakita me kare pupu, akapapa i te au pakau te ka inangaroia ma te taangaanga i te au kupu kia tau ki to ratou au manako akamaramamaanga, akaaiteanga, kia marama te aronga matakitaki lite karere i roto i ta ratou akatutuanga tua.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 5 e te 6
Te Ravenga Raveraveanga no te Akarongoanga e te Tuatuaanga	
Makitoroanga Reo Akaari mai i tetai au akaaiteanga tuatua Maori e to ratou au puapinga i roto i te au tataanga tuketuke ma te akamarama e te maitianga mai i to ratou pirianga ki tetai au akakoroanga, te urupu tangata, e te atuianga atu i te reira ki tetai ua atu angaanga te ka raveia	
Kimikimianga Matatio Uriuri manako, uri i te aiteanga no tetai ua atu tataanga tei tuatuaia tei akaari mai i tetai au tu e te irinakianga kia atui atu ki te kiteo tetai tangata e pera katoa te marama i tetai ua atu tataanga.	
Akatakaanga Manako Koikoi mai i te au marama kimikimii no te au ngai tuketuke mai, iki i te tekinoriti tau, kia takataka e kia ngoie i te aronga matakitaki i te marama i te karere o roto i te akaariarianga.	

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Angaanga kapiti ki te puapii no te uriuri manako atu anga no runga i te au karape o te tata i te au manako na roto i te akarongorongoanga ki tetai au tua.
- Apiipii i te tata au manako na roto i te akarongorongoanga ki tetai me kare i runga i te au ata tutu no runga i tetai au manako no te pae oraanga.

Revera 5: Kōronga Aruaruia

Level 5: Achievement Objectives

Reo Tataanga

Written Language

Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga

Tatauanga Tua

Iki, tukatau, tatau koia anake i tetai au tataanga no runga i te au mea i tupu ana, te tupu nei e ka tupu, e pera katoa tetai au tataanga tua taito, ma te timata i te taru atu i te au manako o te taangaanga o te tatau no tetai au akakoroanga ke.

Tatauanga Nakirokiro

Uriuri manako no runga i te tu o te reo tei taangaangaia te aiteanga, te au manako o roto i te au tataanga tua tuketuke e te au tua taito ma te akapiri atu i te reira ki tona uorai kiteo, au akakoroanga, ki te au matakitaki e tetai ua atu au tataanga tua tana ka tatau.

Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga

Tataanga Oora Manako

Tata putupu e te tukatau tikai i tetai au pauanga ki tetai au manako, kiteo tangata, e te akarakarakara akaouanga ki tetai au manako i roto i te au tataanga tua tuketuke no te akamatutu i tona turanga no te tataanga i tona uorai au manako.

Tataanga Atu Korero

Tata i tona au manako no runga i tetai au tumu manako tuketuke, akatanotano i teia au manako, i roto i tetai au tataanga 'atu korero tuketuke ma te iki i te reo tano te ka taangaangaia e kia matutu katoa tona turanga i te raveanga i teia tu tataanga.

Tataanga Akapapu

Tata ma te tano e te papu tikai i te au akamaramaanga, akakitekiteanga, e te akapapua manako no tetai au angaanga tei raveia, e kia akaari mai i te manako patoi, atui atu i te au manako tauturu, papu tikai, e te akapapaanga tau tikai i roto i te au tataanga manako.

Te Ravenga Raveraveanga

Revera 5 e te 6

Te Ravenga Raveraveanga no te Tatauanga e te Tataanga

Makitoroanga Reo

Uriuri manako, akarakara meitaki, taangaanga i te au kupu, te akaaiteanga tuatua tano tikai, e te atiu atu te reira ki te au manako tei tataia, ma te akamarama katoa mai i akapeea teia i tano ei ki te tumu manako e te akakoroanga.

Kimikimianga Matatio

Uri i te aiteanga manako, akarakara meitaki i tetai au tataanga no te akaarianga, uriurianga manako i te tu o te reo tei taangaangaia, e te makitoroanga, ma te akaari mai i te tu irinakianga i roto i te kite-o o te tamariki e te marama i tetai atu au tataanga.

Akatakaanga Manako

Taangaanga i te tekinoriti, me kare tetai ua atu apinga, ei ravenga i te akarakara akaouanga i te au mea tei raveia. Iki e te uri i te aiteanga o te au manako tei rauka mai no te au ngai tuketuke ei akaari i tetai akaariarianga mako e te tano tikai o te akapapaanga manako kia tau ki te au akakoroanga tuketuke, ma te akarakara meitaki i te au takaianga tei taangaangaia

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Paranianga e te akakitekiteanga i te au angaanga ta te apiii ka rave ma te taangaanga meitaki i te reo e te akapaanga manako.
- Akarongoanga e te tatauanga i tetai au purua, uriuri manako i roto i te pupu, tata mai i tetai purua na ratou. Taangaanga i te reo i roto i te purua tei tatauia.

Revera 5: Kōronga Aruaruia

Level 5: Achievement Objectives

Reo Matakitaiana Visual Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Matakitaiana
Matakitaiana Kite e te marama i te au manako i roto i te au akaariarianga kare e oriori, e te au akaariarianga oriori, kia rauka oki i te tamariki i te paupau e te uriuri atu i te aiteanga o te au manako ta ratou i matakitaiana ma te akamarama katoa mai i te pirianga o te tuatua vaa e te reo matakitaiana.
Kite Karape Kavekave Manako o te Akaariarianga
Akaariarianga Na roto i te taangaanga i te tu akaariarianga kare e oriori e te akaariarianga oriori kia rauka i te tamariki i te kapiti te tuatua, te matakitaiana no te akakitekiteanga karere, manako, me kare no tetai au angaanga tei tupu, ki tetai putuputuanga.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 5 e te 6
Au Ravenga Raveraveanga no te Matakitaiana e te Akaariarianga	
Makitoroanga Reo Na roto i te taangaanga i tetai au tu tekinoriti me kare tetai ua atu tu, akamarama mai i te manako akapapu tei tuatuaia e tei matakitaiana i roto i te reo, imene e te akatikitiki.	
Kimikimianga Matatio Akaari mai ma te kimikimi manako meitaki i te au ngai tu kaui e te au ngai tu katau te ka tupu me kapitiia te akatutuanga tuatua vaa e te akatutuanga kare e tuatua na roto i te akarakara matatioanga.	
Akatakaanga Manako Iki ma te uri mai i te au akamaramaanga manako no te au tutu aiteanga tuketuke ma te akaari atu i teia na roto i te taangaanga i te tekinoriti me kare tetai au tu ke no tetai au akakoroanga tuketuke.	

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Iki mai i tetai au akaitetekiteanga no roto mai i te nuti peapa no tetai ngai angaanga, uriuri manako te ka riro i te tauturu i a ratou i te tuatau uiuianga manako no teia ngai angaanga.
- 'Anga i teta au tamankaoanga no te tauturu i te tuatau uiuianga manako no tetai ngai angaanga. (employment interview)
- I roto i to ratou pupu akara ki tetai tutu mamaata, akaari mai e i akapeea te tuanga o te akarakaraanga matatio o te kara, karapu, akaaiteanga tuatua e te au manako mamaata me kapitiia ratou no te akatakaanga manako.

Revera 6: Kōronga Aruaruia

Level 6: Achievement Objectives

Reo Koreroanga

Oral Language

Kite Karape Kavekave Manako o te Akarongoanga

Akarongoanga ki te Vaa Tuatua

Angaanga kapiti ki tetai e tetai no te akarakara matatio atuanga ki runga i te tu akapapaanga manako, te au manako akamaramarama e te au manako tamanako ua, ei akamou, e, ei tauturu i a ratou i roto i te au tu tuatuaanga ta ratou ka akarongo.

Akarongoanga ki te Tataanga

Akarongo, ooraanga au manako no runga i tetai au tataanga, kia rauka i te akaari mai i te au manako puapinga e te au manako turuturu, ma te marama katoa i tetai au manako akapapuanga e te marama i te au manako akaariari ua e te au manako mako tikai te akaareanga.

Kite Karape Kavekaveanga Manako o te Tuatuaanga

Tuatuaanga Ora Manako Tukatau

Tu katau te tuatuaanga mai no runga i tetai au angaanga tuketuke i tupu ana no te koukouanga i te au kiteo tangata ma te akaari mai i te au manako akamaramaanga, tamanakoanga, e te atuianga atu tetai manako ki tetai.

Taangaanga i te Tataanga

Taangaanga i tetai au tataanga tuketuke, tua mai, tatau, akaariarianga, me kare akatutu takitai mai me kare i roto i te pupu, akapapa meitaki mai i te au pakau te ka inangaroia ma te taangaanga i te au tu tuatuaanga, akatutuanga e te akarekaanga i te reira no te akaari atu i te au karere i roto i ta ratou akatutuanga

Te Ravenga Raveraveanga

Revera 5 e te 6

Au Ravenga Raveraveanga no te Akarongoanga e te Tuatuaanga

Makitoroanga Reo

Akaari mai i tetai au akaaiteanga tuatua Maori e to ratou au puapinga i roto i te au tataanga tuketuke ma te akamarama e te maitianga mai i to ratou pirianga ki tetai au akakoroanga, te urupu tangata e te atuianga atu i te reira ki tetai ua atu au angaanga te ka raveia.

Kimikimianga Matatio

Uriuri manako, uri i te aiteanga o tetai ua atu tataanga tei tuatuaia, tei akaari mai i te au tu tangata e te irinakianga, kia atui atu ki te kiteo o tetai tangata e pera katoa te marama i tetai ua atu tataanga.

Akatakaanga Manako

Koukou i te au manako katoatoa tei rauka mai no roto mai i te au ngai tuketuke, ma te akakapapa meitaki i te reira no te tuatau akaariarianga na roto i te taangaanga i te tekinoriti.

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Piri atu ki roto i tetai uipaanga a te apii, enua, putuputuanga me kare oire ma te tata i te au tuanga puapinga akateretereanga o te uipaanga.
- Akaaite i ta ratou au tataanga no roto mai i te uipaanga e oti akateateamamao i tetai ripoti no runga i te au takaianga o te uipaanga ta ratou i akarakara atu ana, e te tu o te au tangata i roto i te reira uipaanga ; akaraanga, akameitakanga i te au vaa tuatua, e te angaanga a te Tama akatere au o te uipaanga.

Revera 6: Kōronga Aruaruia

Level 6: Achievement Objectives

Reo Tataanga Written Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga
Tatauanga Tua Iki e te takataka i te tatauanga o tetai au tua tuketuke, mei te au tua tei tataia i teia tuatau, me kare no tetai tuatau ua, tua taito, ma te akamanako meitaki i te rito o teia au tua, ki tetai ua atu tua me taangaangaia.
Tatauanga Nakirokiro Uriuri manako, akarakara matatio i te tu o te taangaanga i te reo, te aiteanga, te au manako e te rito o te au tua o teia tuatau, me kare tetai tuatau, me kare tua taito ma te akamanako meitaki i te aiteanga oonu tikai o teia au tua.
Kite Karape Kavekave Manako o te Tataanga
Tataanga Oora Manako Tata putuputu, ma te marama meitaki tikai te manako, au kiteono runga i tetai au mea tei akarakara matatio ia no akamatutuanga i tona turanga tata tua.
Tataanga Atu Korero Tata i tetai tua no runga i tetai au tumu manko tuketuke, ma te akatanotano e te akarakara akaouanga. Kia akaari mai i te au kiteo, e tetai au manako akareka i roto i tetai au imene, pee, purua ute tei 'atuia ma te iki i te au akaaiteanga tuatua tano ma te taangaanga meitaki i te Reo tei tano no te tataanga e kia marama meitaki aia e kia oti teia tataanga ma te tiratiratu tikai.
Tataanga Akapapu Tukatau te tataanga mai i te au akapapaanga manako, akamaramaanga, akatakaanga e te papu tikai ma te akaari katoa mai i te au manako patoi. Kia atui katoa ia atu te au manako puapinga e te au manako turuturu. Kia akatanotano meitakiia te au manako i roto i tetai au akapapaanga manako e maata.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 5 e te 6
Te Ravenga Raveraveanga no te Tatauanga e te Tataanga	
Makitoroanga Reo Uriuri manako, akarakara meitaki, taangaanga i te au kupu, te akaaiteanga tuatua tano tikai, e te akatano atu ki te tuke o te au manako tei tataia ma te akamarama katoa mai i akapeea teia i tano ei ki te tumu manako e te akakoroanga	
Kimikimianga Manako Matatio Uri i te aiteanga manako, akarakara meitaki, ma te tata mai i tetai au tataanga ei akaari mai i te au manako tei uriuria, te taangaanga e te makitoroanga i te reo no te akaari mai ite au irinakianga i roto i te kiteo o te tamariki e te marama i tetai ua atu tu tataanga.	
Akatakaanga Manako Na roro i te taangaanga i te tekinoreti me kare te kite karape o to tatou ui tupuna, maiti, iki mai, i te au manako akamaramaanga no roto mai i te au tu ngai tuke tuketuke ei akaari mai i tetai au akapapaanga manako akapapu tikai no tetai au akakoroanga keke, ma te akarakara matatio atu ki roto i te au takaianga tei taangaangaia.	

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Tatau maata I tetai au tua tei akamama mai I te au kiteo o te tangata mei te; Tua no tetai tangata, me kare tata reta.
- Tata I to ratou uaorai tua/ angaanga.
- Akaari mai I te tiai au tu tataanga Purua.

Revera 6: Kōronga Aruaruia

Level 6: Achievement Objectives

Reo Matakitaiana

Visual Language

Kite Karape Kavekave Manako o te Matakitaiana

Matakitaiana

Na roto i te akatutuanga kare e oriori e te akatutuanga oriori kia rauka i te tamariki i te kapiti i te tuanga o te tuatua, kare e tuatua, na roto i te akarakaraanga i tetai au akatutuanga no te akaari mai i te au manako akamaramaanga no runga i tetai au angaanga tei tupu, me kare ka tupu, e pera katoa tetai au karere ki tetai au rotaianga tangata.

Kite Karape Kavekave Manako o te Akaarianga

Akaarianga

Tatauanga i te au akaari, tutu takiato korero e tetai au tataanga akatutu, te akatutuanga kare e oriori e te akatutuanga oriori, kia rauka i te tamariki i te pau, uri mai i te au manako e te au aiteanga tuke te puapinga i roto i ta ratou akararianga. Kia akamarama katoa mai e, i akapeea te tuatua vaa e te au tutu takiato korero i te kapitianga no te au akakoroanga tuke tuke.

Te Ravenga Raveraveanga

Revera 5 e te 6

Te Ravenga Raveraveanga no te Matakitaiana e te Akaarianga

Makitoroanga Reo

Na roto i te taangaanga i te kite karape o to tatou ui tutuna e te au tekinoriti, akamarama mai i te au manako matutu te akamaramaangaia mai o te reo tuatua e te matakitaiana, i roto i te au imene, pee, purua, ute e te vai atu ra ma te taangaanga atu i teia ei 'anga i tetai akatutanga tika tikai, (aruru o te tai, aue manu, te au mori karakara e te vai atu ra).

Kimikimianga Matatio

Akaari mai ma te akarakara meitaki ki te au pakau i kapitiia ei te reo tuatua e te reo matakitaiana i roto i tetai au tua tuketuke e no tetai au akaoroanga e maata ua atu rai.

Akatakaanga Manako

Iki ma te uri mai i te au akamaramaanga manako no roto mai i tetai au apinga, angaanga ta te tamariki i matakitaiana atu ana ma te 'akaari mai i te reira na roto i tetai akatutuanga mako tikai.

Kiteo Apianga e te Tamouanga

- Akarakara atu ki tetai au tutu i runga i te au tepu imene me kare CD, a to tatou au aronga 'atu imene, e oti uriuri manako no runga i te mako tikai o te kapitianga o te tuatua e te akatauaanga tei riro i te akaari mai i te inangaro o te tangata ki teia tepu/CD.
- I roto i to ratou pupu, 'anga mai i tetai parani angaanga na ratou no tetai angaanga i runga i to ratou enua me kore tetai tua ta ratou i tatau ana e oti akataka mai i tetai au akamaramaanga no tetai pakau ta ratou ka amani mai, mei te tivaivai, akatikitiki, peni kakau e te vai atu ra.

Revera 7: Kōronga Aruaruia

Level 7: Achievement Objectives

Reo Koreroanga Oral Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Akarongoanga
Akarongoanga ki te Vaa Tuatua Piri atu ma te akarongo meitaki ki tetai vaa tuatua e kia rauka i te akamaramaanga na roto i te paupau atuanga i te aiteanga o te au akaaereanga manako, akatakaanga e te au tamanakoanga tana i akarongo e kia riro aia ei akateretere i te tuatau uriurianga manako.
Akarongoanga ki te Tataanga Akarongo e te paupau atu ki te au manako i roto i tetai au tua tuke ma te marama i te rito o te au manako, tei kimikimi matatio meitakiia, akamarama mai i te au akaaiteanga manako i roto i teia au tua e te au karere puapinga e to ratou akapapaanga.
Kite Karape Kavekave Manako o te Tuatuaanga
Tuatuaanga Oora Manako Tukatau tikai e te pakaari o te tuatuaanga no te au akakoroanga tuketuke i te kōukouanga i te au kiteo, e no te au angaanga tei raveia, akakitekite mai e te makitoroanga o te au akamaramaanga manako, tamanakoanga e te akateretere i te tuatau uriurianga manako.
Taangaanga i te Tataanga Taangaanga i te au tua tuketuke na roto i te tatauanga, tua akaouanga, akapapaanga i te au manako puapinga, me kare akatutu takitai, roto i te pupu no te akaari e te urianga mai i to ratou marama no runga i teia au tua e kia akapapa meitakiia te au pakau puapinga tikai no teia akatutuanga, ma te iki i te au tu karape no te tuatua ei akaari mai i te au akamaramaanga, te aiteanga e te au tumu i pera ei.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 7 e te 8
Au Ravenga Raveraveanga no te Akarongoanga e te Tuatuaanga	
Makitoroanga Reo Akaari mai te tu i te taangaangaia te reo i roto i te au tua tuketuke, ma te akamarama e te paunuanga i te au mea tei riro i te akapuapinga atu i te aiteanga o te au akakoroanga i roto i te tua e kia rauka i te taangaanga atu i te reira no tetai au angaanga te ka raveia.	
Kimikimianga Matatio Uriuri manako, akaaiteanga e te paunuanga i te au manako no roto mai i te tuatuaanga kia tano te akanoonoanga, te mataora, taangaanga i te peu, te poritiki e te au manako puapinga i roto i ta tatou au au tua taito.	
Akatakaanga Manako Uriuri manako ma te paunu atu i te au manako no roto mai i te au tua tuketuke, e oti iki e te akaari mai i te au manako akapapu tika tikai na roto i te taangaanga i te kite karape o to tatou ui tupuna me kare tekinoreti	

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Kia akarongo atu te tamariki ki tetai au tu tuatuaanga, mei te “karangaranga” ratio e te vai atu ra i te uriuri manakoanga ratou no runga o te reo te au tangata e tuatua ra (riri, maru, aue e te vai atu ra) me me kare ttu o te reo no te akatika me kore no te patoi atu i te au manako e tuatua ia mai ra.
- Akaari mai i tetai au tu taangaanga i te reo no te tauturu me kare no te akaparuparu i te manako o te tangata e akaari mai ra i te au manako kia akarongoia.

Revera 7: Kōronga Aruaruia

Level 7: Achievement Objectives

Reo Tataanga Written Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga
Tatauanga Tua Iki ma te tukatau tikai i te tatauanga i tetai au tua tei tataia no tetai tuatau poto, tuatau roa, no teia tuatau e te au tua taito o te Kuki Airani nei, pera katoa tetai au tua e au manako puapinga me kare e au manako tamanamanata to roto e kia rauka i te iki i teia ma te akatano i te reira ki te au takaianga o te tatau e te paranianga angaanga no tetai au akakoroanga keke ua atu.
Tatauanga Nakirokoro Akarakara matatio meitaki i te taanagaangaia te reo e te au manako i roto i te au tu tua ta te tamariki e tatau ra i te akaari mai to ratou marama no ta ratou e tatau ra na roto i te uriurianga manako e te puapinga i te akapiri atuanga i te reira ki tetai au akakoroanga te ka raveia.
Kite Karape Kavekave Manako Tatauanga
Tatauanga Oora Manako Tukatau i te tata tua ei akaari mai, urianga i te au manako ma te makitoro atuanga ki te au kiteo tuketuke, au manako, te tu o te tatauanga, e, i te 'anga'anga i tona uaorai manako e ka akapeea i te pau atu ki te au manako tei tataia.
Tatauanga Atu Korero Tata i tetai au tatauanga no runga i tetai au tumu manako tuketuke, ma te akatanotano meitaki i te au manako i roto no te kimikimianga matatio e te tamanakoanga i tetai au manako i roto i tetai au maataanga imene, pee, purua, akatutuanga, akatikitikianga ma te taangaanga atu i te karape o te 'atu, te au takaianga e te akakoroanga.
Tatauanga Akapapu Tata kia maramarama meitaki tikai te au akamaramaanga, te ripoti, e tetai au taumaroanga tuatua no runga i tetai au manako ma te akapapa meitaki mai i te reira, e kia kimikimi matatioia atu no runga te au pakau te ka tau kia taangaangaia i roto i teia tatauanga kia tano ki tetai ua atu te ka tatau i teia tua ma te rito o te au manako i roto.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 7 e te 8
Au Ravenga Raveraveanga no te Tatauanga e te Tatauanga	
Makitoroanga Reo Akamarama, uriuri manako, e te paunuanga i te tu o te au akatakaanga tuatua e te au manako oonu i roto i te au tatauanga e manganui tei tau ki te tumu manako, akakoroanga, te au tangata matakikati, e kia taangaangaia teia au marama no te akapuapinga atu i to ratou kite e te marama	
Kimikimianga Matatio Uri i te aiteanga manako, paunu mai, ma te tata i tetai au tua, i te akaarianga mai i to ratou turanga matutu i roto i te reo e kia piri atu teia ki to ratou au kiteo, tu mataora, kite i ta tatou peu, te poritiki e te oonu o te marama i te au tua taito o to tatou pa enua.	
Akatakaanga Manako Taangaanga i te au pakau turuturu apii tuke tuke e te karape o to tatou ui tupuna me kare tekinoreti Iki mai, tata akaou mai, uri mai i te au aiteanga manako ma te kapitipitiiia ratou katoatoa no te akaari mai i tetai akaarianga tika tikai e te papu o te au manako e te akamramaramaanga, e kia paunuia te au takaianga o teia angaanga tei raveia.	

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Angaanga kapiti ki te puapii no te akara ki tetai au mea tuketuke tei tupu ana, ma te akakite atu ki tetai au mea tikai tei tupu i roto i to ratou oraanga, mei te okooko atu, okooko mai, me kare tuatua na runga i te tereponi.
- Tata mai i tetai parakaoa no runga i tetai ona au kiteo na roto i te taangaanga i te au tu tata tua. Tata mai i tona au manako no runga i te au tua tana i tatau ana.

Revera 7: Kōronga Aruaruia

Level 7: Achievement Objectives

Reo Matakitaia Visual Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Matakitaia
Matakitaia Kia taangaanga te ata oriori kore (static) e te ata oriori (moving) no te anga i te au takaianga o te akaariarianga e tetai au tekinoreti me kare karape o to tatou ui tupuna ei akaari mai i te manako akamaramaanga, au manako no tetai angaanga tei raveia, te akaareanga o te tua e te au karere puapinga.
Kite Karape Kavekave Manako o te Akaariarianga
Akaariarianga Tukatau, marama te tatauanga i te au manako i roto i te au pakau tei matakitaia, e te au akatutuanga tua mei te akatutuanga kare e oriori e te akatutuanga oriori, akarakara meitaki ki te tuke o te au tua tei taangaanga raua i te akatuke i te au aiteanga, te puapinga e te tu o te au matakitaia.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 7 e te 8
Au Ravenga Raveraveanga no te Tatauanga e te Tataanga	
Makitoroanga Reo Na roto i te taangaanga matatio, e te paunu o to tatou ui tupuna e te tekinoreti akaari mai, taangaanga, paunu i te au tuanga puapinga e te makko tikai o te reo tuatua e te reo matakitaia i roto i te au tataanga tuketuke, me te purua, imene, pee, ute, 'amu e te vai atura tetai au tataanga.	
Kimikimianga Matatio Akaari mai, akarakara matatio, e te apunu i te puapinga o te kapitianga te tuatuaanga e te akarakara matatioanga. Akapiri atu i te reira ki te ikianga e te taangaanga i te puapinga o te tuatuaanga, te akarakara matarikianga ki te au akakoroanga tei akanoonooia e te aronga matakitaia.	
Akatakaanga Manako Iki, uri te aiteanga e te kapitianga i te au akamaramaanga no roto mai i te au pakau tei akarakara e oti akatutu mai i te reira kia mako tikai ma te taangaanga i te au karape o te akatutuanga me kare tekinoreti no tetai au akoroanga tuketuke.	

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Akarakara i tetai tepu akatutuanga ma te akarongo meitaki ki te au manako ta te aronga akatutu e tuatua ra e i muri ake uriuri manako no runga i te tu o te aronga akatutu, te vaerua o te tua i te akatutuiaanga e te tu o te taangaanga i te reo tuatua e te au pakau turuturu tei taangaanga.
- Akarongo ki te au tuanga puapinga i roto i te tuatua a tetai taunga korero ma te akaari mai i te au tuanga akatutu ua kare e tuatua e te au tuanga tei tuatuaia. Akaari atu i te reira ki tona pupu e oti uriuri manako no runga i te au manako tei tupu i te tuatua taito i roto i te tua a te taunga korero

Revera 8: Kōronga Aruaruia

Level 8: Achievement Objectives

Reo Koreroanga Oral Language
Kite Karape Kavekave Manakoo te Akarongoanga
Akarongo ki tetai Vaa Tuatua Akarongo meitaki ki tetai vaa tuatua e kia marama i te uriana e te pau atu kit e au manako akatakaanga, akamaramaanga e te au tamanakoanga no te akamatutu e te akamaroiroi atu kia puapinga te tuatau uriurianga manako no te au angaanga tei raveia me kare ka raveia no tetai au akakoroanga tuketuke.
Akarongo ki te Tataanga Akarongo e te urianga i te au manako tei tataia ki roto i te au tua tuketuke i te tataiaanga, e kia rauka te marama no te ikinga i te au manako puapinga i roto i te tua ma te paunu e te akarakara matatio atuanga i te au karere puapinga e te au akapapaanga manako i roto i tetai au tua.
Kite Karape Kavekave Manako o te Tuatuaanga
Tuatuaanga Oora Manako Tukatatu te tuatuaanga i tona manako kia ariu mai te manako o te aronga e akarongo mai ra ki tana tuatua e kia ariki ratou i te reira, e kia riro oki teia ei tauturu i roto i te au tuatau taumaroanga manako me kare tamanakoanga, koukouanga manako e kia akaari mai i tetai au manako kare e aiteite ana ki te au manako e taumaroia nei ma te akamarama mai i te tuma pera e tona manako
Taangaanga i te Tataanga Tatau, akatutu, akakoukou e te akaari mai i tetai akaariarianga no runga i tetai au tua tuketuke te tataangaia i roto i te pupu me kare takitai ma te alatano i te au karape o te tuatuaanga tei taangaangaia ei akaari mai i te akamaramaanga o te au manako e te urianga i teia au manako no tetai au akakoroanga te ka tupu.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 7 e te 8
Au Ravenga Raveraveanga no te Akarongoanga e te Tuatuaanga	
Makitoroanga Reo Akaari mai te tu o te taangaangaangaia te reo Maori i roto i tei tataia e manganui e oti akamarama, akarakara matatio meitaki mai ma te paunue, me kua tau te nga i i taangaangaia ei te akateretereagna o te reo Maori tei tano te aiteanga manakoi to roto i te tua.	
Kimikimianga Manako Matatio Uruuri manako, e te paunu katoa i tetai au tuatua ta ratou i akarongo ana, te tuanga o te akapapaanga manako, te mataora, te taangaanga i te peu Maori, te poritiki e te au akaaereanga manako o te au tua taito.	
Akatakaanga Manako Uri e te paunu i te au manako akamaramaanga i roto i te tu tataanga tua e oti iki, e te akaari mai i tetai akapapuanga manako tika tikai na roto i te taangaanga i te au karape o to tatou ui tupuna me kare tekinoreti.	

Kiteo Apiianga o te Tamouanga

- Akarakara i tetai au teata Kuki Airani e oti uriuri manako no runga i te aronga i akatutuia ei,, te tu o te teata, te mataora, te maramarama o te au manako e te ngai i neneia ei teata, ma te kite i te au ngai tuatua vaa e te au ngai akatutu ua kare e tuatua.
- Akarongo meitaki ki tetai Taunga Korero e tua nei i tetai au tua taito, akarongo ki te rito i roto i te tua, e oti akaari mai i te tu o te taunga korero, te au ngai tuatua vaa e te au ngai akatutu ua kare e tuatua e oti akaari ki te tamariki i tei rauka ia ratou i roto i te kimikimi matatioanga ma te uriuri manako katoa no runga i te tu o te akanoonoanga o te au manak i roto i ta ratou i akarongo.

Revera 8: Kōronga Aruaruia

Level 8: Achievement Objectives

Reo Tataanga Written Language
Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga
Tatauanga Tua Tatau, tatau akaou e maata ua atu tea au tua tuketuke tei tataia ma te mataora katoa, ei akamatutu i te turanga tatau e kia marama i te au akatakaanga manako i roto i te au tua tei tatauia e kia mataora katoa i te kimikimianga i te au manako e te puapinga i roto i tona oraanga
Tatauanga Nakirokiro Akarakara matatio meitaki tikai e kia marama i te au aiteanga, e te au manako i roto i te au tataanga tua tuketuke, mei te au tua taito, e te au tua o teia au tuatau e te akarakara akaou atuanga i te akapuapingaanga o te Reo Maori tei tau ki te manako o te au tua tei tataia.
Kite Karape Kavekave Manako o te Tatauanga
Tataanga Oora Manako Taangaanga putupu i te au akaaiteanga tuatua Reo Maori i roto i te au tataanga tua, e na roto i ta ratou ikianga, te ka riro ei manakonakoanga, ei urianga manako e te kimikimi matatioanga i te au kiteo tuketuke, te tu o te au manako tei taangaanga ki roto i te tataanga tua, ma te akaari katoa mai i te au manako ngata i te tarataraanga.
Tataanga Atu Korero Tata mai i tetai au tataanga tua, purua, imene, pee, ute akatutuanga e managanui no runga i te au tumu manako tuketuke, ma te akatanotano meitaki i te taangaanga i te Reo Maori e kia akaari katoa mai i tona uorai au manako tei taangaanga e kua puapingaia.
Tataanga Akapapu Tata akamaramaanga e te ripotianga no runga i te au tumu manako tei kore te tamariki i nakiro meitaki tikai e te taumaroanga i te oonuanga o te manako i roto i te tataanga ma te akapapa meitaki i te au mea tei kimikimi matatio meitakiia kia tau no te akriari atuanga i roto i te au tuatau akaarianga manako.

Te Ravenga Raveraveanga	Revera 7 e te 8
Te Ravenga Raveraveanga no te Tatauanga e te Tataanga	
Makitoroanga Reo Taangaanga i te au kite karape Maori e te Tekinoreti no te akatakaanga, uriuiranga, paunuanga e te tarataraanga manako i te tu i taangaangaia ei te Reo Maori i roto i te au tua, purua, imene, ute, e te pee, ma te akamarama katoa mai i te tumu i pera ei to ratou manako.	
Kimikimianga Matatio Uriuri, paunu mai i te au manako i roto i te au tua tei tataia no te Kuki Airani, au tua taito, kapuaanga e te vai atu ra, e oti tata mai i ta ratou urianga i te au manako o roto i te tua e pera katoa te au tuaianga akateretereanga e taangaangaia nei i teia tuatau, te pae o te Enea, te Ture e te Evangelia.	
Akatakaanga Manako Taangaanga i te au Kite Karape Maori, Pakau Maori e te tekinoreti, no te akarakara akaouanga i te au angaanga tei raveia no teia revera me kare no tetai atu au tuanga tei raveia, e kare i mako meitaki i te raveangaia, kia rauka i te angaanga kapiti i te kimikimianga i te ravenga kia mako e kia marama meitaki no runga i teia au ngai nei na roto i tetai akaarianga.	

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Akarakara akaouanga i tetai au akaraanga Tataanga Ooraanga Manako e oti tata mai tetai na ratou uorai.
- Kimianga e te ikianga i tetai au tataanga tua i rotopu e rua tangata (dialogue) no roto mai i te au puka tatau me kore akatutuanga, tata akaou mai i te reira ma te akaruke atu i te tuanga no te akatakaanga e vaine me kare e tane i roto i te tua.

Revera 8: Kōronga Aruaruia

Level 8: Achievement Objectives

Reo Matakitaiana

Visual Language

Kite Karape Kavekave Manako o te Matakitaiana

Matakitaiana

Kia rauka i te uri mai i te au manako i roto i te au pakau ta te tamariki i akarakara ki te au pakau oriori, me kare oriori kore, me kare tutu e te vai atu ra, ma te akarakara ki roto i te akanoonooanga o te au manako te akakoroanga e te au karere puapinga i roto i ta ratou urianga na roto i te akamaramaanga mai i te reira i roto i tetai akatutuanga, koreroanga, tataanga me kare toro tutu.

Kite Karape Kavekave Manako o te Akaarianga

Akaarianga

Na roto i te taangaanga i te ata noo tamou e te ata oriori kia rauka i te tamariki i te;

Taangaanga i teia nga akatutuanga, oriori, me kare, kare e oriori i te 'anga'anga i te au karape o te akatutuanga e kia taangaanga katoaia te tekinoreti ei ravanga no te ooraanga atu i te karere o te akamaramaanga, e te au manako ta ratou e umuumei nei kia marama ratou e matakitaiana mai nei, e kia rauka teia au tuanga apii ia ratou

Te Ravanga Raveraveanga

Revera 7 e te 8

Au Ravanga Raveraveanga no te Matakitaiana e te Akaarianga

Makitoroanga Reo

Akaari mai, uri mai e te paunu mai i te au ngai matutu tei taangaangaia i roto i te Reo Maori na roto i teia nga tuanganei, akatutu oriori me kare, kare e oriori ana i roto i te au tua tuketuke mei te imene, pee, purua, ute, tua taito e te vai atu ra.

Kimikianga Matatio

Akataka, taratara mai e te akarakara akaouanga ki roto i te au tuanga puapinga tei taangaangaia te reo Maori i roto i te akatutuanga oriori, me kare, kare e oriori e te itikianga atu ki te au tumu manako tei taangaangaia e te akakoroanga ma te akamarama mai i te tumu i pera ei to ratou manako.

Akatakaanga Manako

Iki, akamarama mai i te au manako puapinga e te au manako turuturu i roto i tetai au tutu, teata, nuti pepa na roto i te 'anga'anga mai tetai akatutuanga mako tikai. E ka taangaangaia te au karape Maori, me kare tekinoroti e pera katoa te au pakau tauturu no te akapapuanga mai i to ratou au manako

Kiteo Apiianga e te Tamouanga

- Koikoi, akaputupu mai i te au tuanga no te au tuatua akakitekite i roto i te nuti peapa Kuki Airani. Akarakara ki roto i te au ngai tei riro i te akaari mai i te manako o te tangata i roto i teia tuanga o te nuti peapa ma te uriuri manako atu ki te au mea tei tataia e te pirianga atu ki to tatou oraanga i te Kuki Airani nei.

Tamouanga e te Apiianga

Teaching and Learning

Tuketuke te au ngai no te apiianga e te tamouanga apii. Ko te aua apii mei raro mai i te apii potiki e tae ua atu ki te apii tua rua, te ngutuare, te akonoanga evangeria, putuputuanga o roto i te oire, te au ngai terenianga o te apii tua toru e pera te ngai angaanga. I roto i te aua apii, ko tana apainga, marira, ko te apii atu i te au mea tei akatakaia i roto i te Kopapa Kura Apii.

Ka anoanoia i reira te au apii kia akariro i te pia apii ei ngai ma, mako e te manamanata kore. Ka anoano katoa ia ei ngai turuturu metaki no te tamou apii, ei ngai ka akamaroiroia te tamariki i te atu manako e te uriurianga, ei ngai akaariarianga i te au apinga apii no runga i te kite reo e te kite numero ei ngai akaepaepa e te turuturu i te au autuanga o te tamariki ki runga i ta ratou apii.

E mea puapinga katoa kia angaanga kapiti te au apii ki te au metua, me kare, te iti tangata kia tauturu i te tuanga o te kimikimi moni ei tauturu i te apii i te oko aere mai i te au apinga turuturu apii, kia maru e kia mataora te au puapii i te apiianga i te tamariki kia rauka te turanga teitei i te tuatau o te tamariki i te apii.

Te Reo Maori i roto i te Porokaramu Rua Reo

The Maori Language in a Bilingual Programme

I roto i te Akapaanga Kopapa Kura Apii o te Kuki Airani, (k. 9), kua akatakaia e rua nga reo puapinga i roto i te oraanga o te iti tangata Kuki Airani.

- Ko te reo Maori, te reo tumu o te patireia, e mataara no te akaarianga i te irinakianga o te iti tangata, te peu e te akonoanga e no te akakiteanga i to ratou tikaanga Kuki Airani.
- Ko te reo Ingariti, ko te reo te reira i marama te maataanga o te tangata i teia nei ao. E reo katoa e taangaanga puuaia ana i roto i te angaanga pitiniti, kimi puapinga, kometi e te au angaanga pitiniti o teia nei ao.

Ei akamatutu i te tupuanga o te patireia e mea tau kia akatupuia te porokaramu rua reo, na roto i te akatakaanga i te tikaanga no te tamariki katoatoa kia kite e kia tukatau i te tangaanga i te reo Maori e te reo Ingariti i roto i te au tuanga apii puapinga.

No atu e ka iri mai te au manakonakoanga a te iti tangata no runga i te porokaramu reo i roto i te au apii, ko te mea maata kia angaanga kapiti te apii ki te iti tangata, kia puapinga te akakoroanga o te porokaramu rua reo. Kare e maranga me na te apii anake ua e apai teia apainga. E maata te au tuanga tukeke te ka o mai ki roto e ka anoanoia te vaerua taokotai e te angaanga kapiti i rotopu i te apii e teia au tuanga tuketuke. Okotai rai ravenga e rauka ai teia, marira, kia okotai irinakianga e, e puapinga, e meitaki ei te iti tangata e te patireia ka rauka, mei roto mai i teia nga reo.

Te Kite Karape Puapinga

The Essential Skills

*“Ē apii i te tamaiti i te arataa e tikai i a ia kia aere ra,
Ē kia pakari a ia ra, kare e akaruke i taua arataa ra.”*

E reo no te pakari, i te akamaroiroi i a tatou kia apii i te tamariki i te au kite karape puapinga, te ka tauturu i a ratou kia autu i roto i te au tuanga apii puapinga, kia ngoie i a ratou i te rave i te angaanga a te iti tangata i roto nei e i vao ake i te patireia.

E varu akapupuanga kite karape puapinga i akatakaia i roto i te Akapaanga Kopapa Kura Apii o te Kuki Airani (k. 19–23) kia akatupuia i roto i te au tamariki i te tuatau i a ratou i te apii.

- Kite karape apaipai tuatua
- Kite numero
- Kite karape anga
- Kite karape akatere, angaanga e te kimi kite
- Kite karape taangaanga
- Kite karape taokotai
- Kite karape iriiri manako
- Kite karape akatikatika

Kite Karape Apaipai Tuatua

Ko tetai kite karape puapinga teia kia akatupuia ki roto i te tamariki, na roto i te taangaangaanga i te au ‘enū e toru. No te mea oki e kua akatangoia te tino apii ki runga i te peu Maori, ka riro na teia e akamatutu atu i te kite marama o te tamariki i te iki i te akatutuanga kopapa e te urianga i te aiteanga ka tau i te rave no te au akakoroanga tuketuke.

Kite Numero

Ka rauka teia na roto i te urianga i te aiteanga e te tataanga i te au marama kimikimii te ka akaariia na roto i te karapu, tapura e te tiati. Ko tetai kite karape puapinga katoa teia kia akatupuia ki roto i te tamariki.

Kite Karape Anga

I roto i te porokaramu reo, ka rauka teia i te akatupu na roto i te taangaangaanga i te reo matakitakianga, te tataanga oora manako, tataanga atu korero, taki tua, me kare, orongaanga i tetai tuanga apii kia atu te tamariki na roto i te taangaangaanga i to ratou rima.

Kite Karape Akatere, Angaanga e te Kimi Kite

Te akamaroiroiia atu nei te au apii kia akapuapinga i teia kite karape, na roto i te akaoanga i teia ki roto i ta kotou porokaramu reo. Kia akamaata e te akamatutu i te inangaro e te karape o te tamariki i te apii ua atu rai i roto i tona oraanga, kia angaanga meitaki koia anake ua e pera i roto i te pupu. Kia oronga katoa ia tetai tikaanga ki te tamariki kia akateretere i ta ratou uorai apii, kia akarakara akaou te tamaiti okotai e pera te pupu rikiriki i to ratou paruparu e te maroiroi i runga i ta ratou apii e kia akanoo i tetai oroanga na ratou i te akameitaki atu i ta ratou tamouanga apii.

Kite Karape Taangaanga

Ko teia tetai tuanga puapinga kia akaoia i roto i te porokaramu a te au apii, mei raro mai i te apii potiki e tae ua tu ki te apii tua rua. Kia rauka i te tamariki i te rave e te akono i te au akonoanga tau kia vai matutu te kopapa, mei te tama i a ratou, kai i te kai tau e te piri ki roto i te angaanga tarekareka, me kare, aereaere e te akaetaeta uaua.

Kite Karape Taokotai

I roto i ta tatou peu e te akonoanga, ko teia tetai kite karape puapinga rava atu i roto i to tatou oraanga, e kua matau te tamariki i te rave i te reira.

No atu ra te reira, ka anoanoia rai te au apii kia akao atu i teia ki roto ta ratou porokaramu apii, kia kite e kia marama te tamariki i te akonoanga tau i te rave no te reira akakoroanga kia tau ki te turanga o te tangata i roto i te reira rotaianga tangata.

Kite Karape Iriiri Manako

Ko tetai kite karape puapinga teia no te akatukatau i te tamariki i te koikoi mai i te au marama kimikimii no tetai ngai mai, uri i te aiteanga, tata na roto i te ikianga i te tekinoriti tau no te taangaanga kia teitei te turanga o ta ratou akaariarianga.

Kite Karape Akatikatika

Ko teia tetai kite karape puapinga kia akamatutuia i roto i te tamariki, kia karape i te koikoi mai i te au marama kimikimii puapinga no tetai ngai mai, uri i te aiteanga, tata no te akakoroanga akatikatika, me kare, tukuanga tika tau no te takore manamanata.

Te au Ravenga Akarotaianga i te au Tuanga Apii Puapinga

Integration with other Essential Learning Areas

Ko te reo te tango o te aapianga e te tamouanga. Na roto i te akarotai mai anga i te au tuanga apii puapinga, ka riro teia ei akatupu e, ei akamatutu atu i te kite karape reo o te tamariki. Na roto katoa i te orongaanga i te au kiteo tuketuke ka riro te reira ei akamaata atu i te karape o te tamariki i te taangaanga i te au ravenga raveraveanga no tetai ua atu akakoroanga. I tetai taime, ka rauka i te akarotai i te au Kura Apii pouroa e i tetai taime kare. Ko te mea maata kia marama kotou puapii ka akapeea te anga i te parani uniti taokotaianga apii.

Revera/Pupu: _____ **Puapii:** _____ **Mataiti:** _____

<p>Tuanga Kura: Oraanga Iti Tangata Tapura-Apii: Taku Apainga ‘Enū: Akanoonooanga e te Turanga o te Iti Tangata</p> <p>Kiteo Apiianga e te Tamouanga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tata tua - Apiianga kia maru te akatereanga i te ngutuare tangata 	<p>Tuanga Kura: Matematika Tapura-Apii: ‘Enū: Numero</p> <p>Kiteo Apiianga e te Tamouanga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tāre - Vaito - Paunu - Akapupu - Karapa 	<p>Tuanga Kura: Taieni Tapura-Apii: Mero Kopapa ‘Enū: Apinga Natura Ora</p> <p>Kiteo Apiianga e te Tamouanga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toro Kopapa Tangata - Taingoa
<p>Tuanga Kura: Oraanga e te Tupuanga Meitaki Tapura-Apii: Kai Meitaki no te Oraanga ‘Enū: Ko Au</p> <p>Kiteo Apiianga e te Tamouanga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kai Meitaki - Akapupu - Taingoa - Mopara/tiati 	<p>Tumu Tapura: TOKU KAPUAANGA Tapura Apii: KO AU Tuanga Kura: REO MAORI</p>	<p>Tuanga Kura: Matakitektianga Peu Oraanga Tapura-Apii: Korati ‘Enū: Akakitekiteanga e te urianga i te aiteanga</p> <p>Kiteo Apiianga e te Tamouanga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Korati
<p>Tuanga Kura: Reo Maori Tapura-Apii: Ko Au ‘Enū: Reo Koreroanga Kata: Akarongoanga ki te Vaa Tuatua</p> <p>Kiteo Apiianga e te Tamouanga</p> <ul style="list-style-type: none"> - Akaarianga te puapii i te akaraanga - Toro tutu - Taingoa - Akaaiteite tutu ki te kupu - Tata tua no runga i a ia 	<p>Kimianga Puapinga - Tekinoroti</p>	<p>Tuanga Kura: Ingiriti Tapura-Apii: My Self ‘Enū: Oral Language Kata: Listening to Text</p> <p>Kiteo Apiianga e te Tamouanga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - English Rhyme (Head, Shoulders- Actions) <p>Akamaaraanga: Kare e tatau, kare e tata!</p>

Te Au Irinakianga e te Tu Tangata

Values and Attitudes

*“Ka akara ana ki te mato i paia mai ei koe,
E te tipoko o te vaarua i keia mai ei.”*

E reo porokiroki na te ui tupuna kia tatou i teia ra, kia akamou i to tatou irinakianga ki runga i te akonoanga tupuna, te akateretereanga tupuna, te irinakianga Atua e te apiianga a te evangeria. Te apii katoa mai nei, kia tau ta tatou akapirianga i te irinakianga taito ki te au mea ou, te akaaereanga tupuna e te akaaereanga o teia tuatau.

Na te irinakianga e arataki i te peu ta tetai tangata okotai ka rave, me kare, ta tetai iti tangata. No reira te akamaroiroia atu nei te au apii kia akanoo i tetai au akateretereanga e te raveraveanga apii te ka akamatutu i te tupuanga o teia au irinakianga ki roto i te tamariki.

- Ngakau akangateitei
- Ngakau tuatua tika
- Ngakau tiratiratu
- Ngakau takinga meitaki
- Ngakau tukuanga tika tau
- Ngakau akakoromaki
- Ngakau inangaro
- Ngakau oronga e te aroa
- Ngakau apai turanga

Apii Taokotai

Inclusive Education

Te turu nei te Kopapa Kura Apii o te Kuki Airani e kia taangaangaia te apii taokotai i roto i te au apii katoatoa, te ka akara e ka ariu ki te au tupuanga tuketuke o te tamariki apii, to ratou anoano apii, to ratou kiteo e te au mea inangaroia e ratou.

Te Akapaanga Kopapa Kura Apii o te Kuki Airani, k 32.

Ka akanoo te Kura Apii i te porokaramu te ka tau ki te umuumuanga kite o te tamariki katoatoa, no atu e tamaroa me e tamaine, no atu eaa te akonoanga evangeria, te iti tangata, te turanga puapinga, te ngai i noo ei, te maroiroi e te paruparu. Ka akara katoa ki te viviki o te tuatau e rauka ai te marama i te tamariki, te au ravenga e rauka mai ei te marama e pera to ratou kiteo.

Te Akapaanga Kopapa Kura Apii o te Kuki Airani, k. 6.

Te akamaroiroi atu nei te Kura Apii o te Reo Maori i te au tamariki katoatoa kia tauta i ta ratou apii na roto i te taangaangaanga i to ratou kiteo peu no te akameitaki atu i te turanga tamouanga apii a te tamariki tei o ki roto i teia turanga.

Vaitoanga Kite e te Paunuanga

Assessment and Evaluation

Ko tetai tuanga puapinga rava atu teia i roto i tetai ua atu Kura Apii. Ka oronga mai i te marama no runga i te tautaanga e te nekeanga o te tamariki, te tu o te apianga e te tamouanga i roto i te pia apii, te tereanga o te porokaramu i roto i te apii, te turanga apii i roto i te patireia e pera te kaveinga apii.

Ko te puapinga mua o te vaitoanga kite, koia te akameitaki i te tamouanga apii a te tamariki e pera te porokaramu apii. Ka oronga mai i te marama no runga i te aruaruanga a te tamariki i ta ratou apii, ka vaito i te nekeanga o te tamariki te ka riro ei ripotianga na te puapii e te apii ki te tamaiti e pera ki te au metua.

No reira te akamaroiroia atu nei kotou puapii kia taangaanga i te au tu vaitoanga kite tuketuke, kia tau ki te maroiroi e te paruparu o te tamariki, te inangaro e te kite reo.

Me akarakara akaou kotou puapii i te nekeanga o te tamariki, e mea tau kia akarakara kotou ki te te angaanga raverave a te tamariki, taau uarai rekotianga o te kōronga i rauka i te tamariki, te kite karape puapinga e te irinakianga e te tu tangata i rauka i te tamariki, tarere tatau a te tamariki e tetai ua atu rekoti ka tau i te taangaanga no teia akakoroanga.

Tetai au ravenga vaitoanga kite kia taangaangaia;

- Vaitoanga kite a te puapii
- Vaitoanga kite a te pupu
- Vaitoanga kite a te tamaiti
- Tarere tatau
- Uiui
- Akanoo oroanga

Te Akapaanga Kopapa Akateretereanga Tarere e te au Tuanga Tarere

Te turu nei *Te Akapa'anga Kopapa Kura Apii o te Kuki Airani* e ko te vaitoanga kite i te pupu teitei o te apii tua rua, pupu taingauru ma tai ki te taingauru ma toru, me kare, mataiti taingauru ma tai ki te taingauru ma toru, ka akamouia te reira ki runga i te au turanga tei akatakaia. Ka rauka i te tamariki te au akairo maka no te au kite marama umuuiuia ta ratou ka titau mei roto mai i te vaitoanga kite marama tei akamanaia ki roto i *Te Akapa'anga Vaitoanga e te Paunuanga Kite a te Nu Tireni*.

Ko teia tuanga nei i roto i te Kura, Nu Tireni e tuanga akamaramaramaanga e te angaanga i tetai au porokaramu apii e te tamouanga i te au apii tei apiia. Ko te au takaianga teia no te tata atuanga me kare akateateamamao atu i te au puapii kia rauka i a ratou i te tata i te au tarere o te Tarere Tuanga Apii, ko te au takaianga mua oki teia o, *Te Kopapa Akateretereanga Tarere o Nu Tireni*. Ko teia au tuanga tarere nei oki kare teia i te tuanga takake, mei roto mai i te au apianga, ko te akakoroanga koia oki ko te akapapuanga mai i te au tu vaitoanga kite.

Ko te vaitoanga kite o *Te Kopapa Akateretereanga Tarere* kia angaia te reira ki roto i te au tuanga apii i roto i te apii e te au puapii.

Ka riro te tuanga *Akateretereanga Tarere o Nu Tireni* i te tauturu mai i a kotou no teia tuanga.

Apinga Turuturu Apii

Resources

1. *Karama No Te Reo Maori Kuki Airani*
Puka Tauturu i te Puapii
Apii Tua Tai

Minitiri O Te Apii
Kuki Airani
Peperuare 1993

2. *Pipirima – Pupu Tai* *Puka 1 – 18*
3. *Pipirima – Pupu IV* *Puka 1 - 12*
4. *Anau Ako Pasifika* - *Learning Media*
5. *Tupu Readers* - *Learning Media*
6. *Puka Tapu*

'Enū - 'Enū Iti	Puapinga o te Akarongoanga e te Tuatuaanga Akarongoanga ki te Vaa Tuatua	Revera 1	Revera 2
Reo Koreroanga Akarongoanga e te Tuatuaanga	Akarongoanga ki te Tataanga	Akarongo e te ariu ki te vaa tuatua.	Akarongo e te piri ki te uriurianga tuatua a te pupu rikiriki, me kare, pupu katoatoa.
	Tuatuaanga Oora Manako	Akarongo e te ariu ki te manako maata o tetai ua atu tataanga ma te akaaite i te reira ki tei tupu ki a ia.	Akarongo e te ariu ki te manako maata o roto i tetai ua atu tataanga ma te akaaite i te reira ki tei tupu ki a ia.
	Taangaanga i te Tataanga	Tuatua ki tetai ua atu no runga i tana i rave, i kitemata i te raveia anga.	Pukapuka, uiui uianga e te tuatua i roto i te pupu rikiriki no runga i tetai angaanga tei tupu, tona kite marama e te karape no runga i tetai ua atu tumu manako.
	Tatauanga Taa	Tua i tetai tua, tatau irava tamou ngakau, me kare tatau maata.	Tua i tetai tua, tatau i tetai tataanga tana i tamou ngakau i tetai ngai ua atu, me kare, ki mua i tetai rotaianga tangata.
Reo Tataanga Tatauanga e te Tataanga	Tatauanga Taa	Iki, tatau no te inangaro e te kimi marama, taangaanga i te tutu, te takiato korero, te paangareo e te ponki kia rauka mai te aiteanga.	Iki e te tatau i tetai ua atu tataanga no te inangaro e te kimi marama ou, tukatau i te taangaanga i te tutu, te takiato korero, te paanga reo e te ponki kia rauka mai te aiteanga, tamanako i te ka tupu e te akatano i tana uorai tarevake.
	Tatauanga Nakirokiro	Ariu ki te tu o te reo i taangaangaia e te aiteanga o roto i te tataanga.	Ariu ki te tu o te reo i taangaangaia, te aiteanga e te manako maata o roto i tetai ua atu tataanga ma te akaaite i te reira ki tei tupu ki a ia.
	Tataanga Oora Manako	Tata no runga i tana i rave, i kitemata i te raveia anga e no runga katoa i a ia ma te kore e parani.	Tata i tetai angaanga tei tupu, tona kite marama e te karape no runga i tetai angaanga, tumu manako, tana i akarakara matatio ma te kore e parani.
	Tataanga Atu Korero	Tata no runga i tetai ua atu tumu manako e te tata i te au tataanga atu tuketuke.	Tata no runga i tetai ua atu tumu manako, me kare, tataanga atu tuketuke mei te tata reta, purua, me kare, tua tamanako.
	Tataanga Akapapu	Tata akaueanga, akamaramaanga, tua no runga i tetai angaanga tei tupu.	Tata akaueanga, akamaramaanga no runga i te maanianga i tetai apinga, te raveanga i tetai angaanga e te tua no runga i tetai angaanga tei tupu.
Reo Matakitaiana Matakitaiana e te Akaariiana	Matakitaiana	Ariu ki te aiteanga e te manako maata.	Ariu ki te aiteanga e te manako maata, akakite mai, akata mai i te tu o te reo, te tu o te tataanga kiteia e te mata tangata i taangaangaia.
	Ata Noo Tamou/ Ata Oriori	Akaariiana Akaari i te manako maata na roto i te taangaanga i tetai akanoonooanga, me kare, akatutuanga mama ua.	Akaariiana Taangaanga i te reo no te akaariiana manako maata, tua na roto i te taangaangaanga i tetai akanoonooanga, me kare, akatutuanga, teata taviri, me kare tutu nenei.

Te Kura Apii Reo o te Kuki Airani - Maori

Cook Islands Maori
Curriculum

Maraurau Apii o te Kuki Airani
March 2006